

Geronomi

SUOMEN GERONOMILIITON JÄSENLEHTI 1/2018

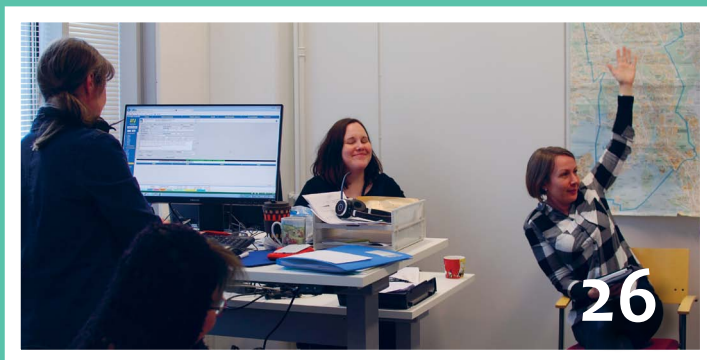

Geronomit Mummodiskon takana

MIKKO & JONI

KUVA: ANTTI KALAKIVI

SENIORITANSsit - GERONOMIPÄIVÄT - SILMINNÄKIJÄNÄ VALOKAINEN - AUTOMIES - ROBOTTI TYÖKAVERINA - GERONOMIN URAPOJKU - ETÄPALVELUIDEN KAUPPAPAIKKA - MUMMODISKO - SUVANTO RY - VANHUSTYÖN JOHTAMINEN - MIKON MATKASSA - SATEENKAARELLISTA YHTEISÖASUMISTA - VOIMAVARAT - VANHUSTYÖN YAMK - HELPPISENIORI

SISÄLTÖ 1 / 2018

- 3 Päätoimittajalta
- 4 Senioritanssit
- 6 Geronomipäivät
- 7 Puheenjohtajan tervehdys
- 8 Silminnäkijänä Valokainen
- 10 Automies
- 11 Robotti työkaverina
- 12 Geronomin urapolku
- 13 Etäpalveluiden kauppapaikka
- 14 Mummodisko
- 16 Suvanto ry
- 18 Vanhustyön johtaminen
- 19 Mikon matkassa
- 20 Sateenkaarellista yhteisöasumista
- 22 Voimavarat
- 24 Vanhustyön YAMK
- 26 HelppiSeniöri

Ensimmäinen vuosi Geronomi-lehden ruorissa tuli täyteen tämän vuoden tammikuussa. Päätoimittajaa on koeteltu elämän tuulissa, mutta kulunut vuosi ei ole ollut ollenkaan huono vuosi geronomeille. Suomen Geronomiliitto sai viitisenkymmentä uutta jäsentä ja järjesti Tampereella erinomaista palautetta saaneen Geronomipäivän. Luentojen sisältöä kiiteltiin ja muisteltiin hymyssä suin etkot -tilaisuutta, joka mahdollisti geronomien keskinäisen tutustumisen ja verkostoitumisen rennoissa tunnelmissa. Monella liittoon kuuluvalla geronomilla – ja geronomiopiskelijalla – on ollut roolinsa käsissänne olevan uuden Geronomi-lehden tekemisessä. Lämmin kiitos taas kerran kaikille lehden tekoon tavalla tai toisella osallistuneille.

Geronomit työllistyvät koko ajan paremmin ja mitä erilaisimpiin tehtäviin. Helsingin uudessa keskitetyssä palvelutarpeen arviointi- ja ohjausyksikössä HelppiSeniorissa puhutaan laaja-alaisesta ja syvällisestä ikäihmisen elämäntilanteen arvioinnista, räätälöidyistä palveluista, voimavaralähtöisestä ajattelusta ja asiakkaan rinnalla kulkemisesta. Kuulostaa ihan geronomin ajattelulta – ja asiakasohjaajan työ geronomille suunnitellulta tehtävältä.

Geronomeja löytyy niin sosiaalihoajaan, sairaanhoitajaan, kotihoidon ohjaajaan, palveluesimiehen kuin projektityöntekijänkin tehtävänimikkeiden alta. Yksi katsoo omaishoitoperheiden hyvinvoinnin perään, toinen kiittää paikalle osana asiakasohjauksen kriisitiimiä, kun välitöntä arviointia ja apua tarvitaan, kolmas johtaa kaupungin kotihoidon yksikköä ja neljäs yksityistä päivätoimintaa. Viides geronomi kehittää ikäteknologiaa, kuudes edistää yhdenvertaisuutta ja moninaisen ikääntymisen asiaa, seitsemäs sekä ylläpitää ryhmätoiminnan verkostoa että suunnittelee ja toteuttaa materiaaleja toimintaa varten. Kahdeksas vie ikäihmisiä musiikin siivin muistoihin. Valtakunnallinen uutiskynnyksen tuli ylitettyä, kun geronomit Haapalainen ja Tammissalo Mummodiskoiineen tekivät suurelle yleisölle selväksi ettei hauskanpidolle ole yläikärajaa. Monipuolista sakkia, todellakin!

Työtä Geronomiliitolle kuitenkin riittää. Pyrkimys päästä terveydenhuollon rekisteriin ei ole unohtunut, ammattikuntamme tunnettavuutta tulee nostaa jatkossakin ja jossain kohtaa toivottavasti päästään myös keskustelemaan vakavasti palkkaukseen liittyvistä asioista. Pikkuhiljaa nousevan arvostuksen ammattikuntaamme kohtaan soisi näkyvän myös palkoissa.

Geronomeista puhuttaessa, Helsingin asiakasohjauksen päällikkö Eeva Raulos sanoo HelppiSenioria koskevassa haastattelussa: "Olette onnistuneet viime vuosina hyvin tuomaan osaamistanne ja koulutustanne esiin. Yhteiskunta ja ikäihmisemme tarvitsevat juuri tällaista osaajaa." Voin yhtyä täydestä sydämeistäni Rauloksen lausumaan. Meillä on osaamista ja meitä tarvitaan. Työ jatkuu. Mahtavaa, kun olette mukana.

Hyviä lukuhetkiä!

Heidi Oilimo

PS. Otamme mielellämme vastaan palautetta ja toiveita sekä Geronomipäivien että Geronomi-lehden sisältöön liittyen – ota meihin rohkeasti yhteyttä!

Geronomi-lehti lähetetään postitse varsinaisille jäsenille, opiskelijajäsenille sekä kannatusjäsenille.
Liity Suomen Geronomiliiton kannatusjäseneksi!
Maksuohjeet:
www.suomengeronomiliitto.fi/jasenyyss/jasenmaksu

Geronomi

SUOMEN GERONOMILIITON JÄSENLEHTI

JULKAISIJA Suomen Geronomiliitto SGL ry, Maistraatinportti 4 A (6. krs), 00240 HELSINKI **PUHELIN** 045 808 8084

PÄÄTOIMITTAJA Heidi Oilimo, heidi.oilimo@suomengeronomiliitto.fi

TOIMITUSIHTTEERI Miia Pulkkinen **ULKOASU JA TAITTO** Arja Apo **PAINO** Grano Oy, Vantaa

PAINOSMÄÄRÄ 2000 kpl **ILMOITUSHINNAT** Sivu 390 euroa, 1/2 sivu 260 euroa, 1/4 sivu 150 euroa, 1/8 sivu 80 euroa

ILMOITUSMYynti Heidi Oilimo, aineisto@suomengeronomiliitto.fi

VERKKOLEHTI www.suomengeronomiliitto.fi

Senioritanssista voivat nauttia
liikkumiskyvyltään erilaiset ihmiset,
sillä tanssia voi myös istuen.

TEKSTI: ULLA POHJANMAA, KUVAT: OSSI GUSTAFSSON

"KESKIVIIKKO ON PARAS PÄIVÄ, SILLOIN TANSSITAA"

Myyrmäen Arkissa on iloinen meininki, kun noin 20-henkinen ryhmä valmistautuu viikoittaiseen senioritanssiharjoitukseensa. Vauhdikkaita askelkuvioita seuratessa ei heti arvaisi ryhmän keski-ikä olevan 79 vuotta. Mukana nyt ja useiden vuosien ajan on ollut myös Raili Kytösaho. Raili kertoo olleensa nuorempana aktiivinen Lapin kävijä, joka vietti isomman reissuporukan kanssa aamupäivät ladulla, iltapäivät mäessä ja illat yötä myöten tanssilattialla.

Tämän elämänvaiheen jäätyä taakse kaipasi Raili uutta sisältöä elämäänsä ja löysi työväenopiston esitteestä senioritanssin, jossa ei tarvittu tanssipartneria. "Ystäviä ei saa, jos ei itse lähde ovesta ulos", toteaa Raili, jonka senioritanssi veikin pian mennessään: parhaimmillaan hän osallistui viiden tanssiryhmän harjoituksiin eri puolilla pääkaupunkiseutua. Raili kokee olleensa

ystävineen aina tervetullut mukaan uuteen ryhmään. Alkuun tanssiminen tuntui Railista vaikealta ja "jalat menivät vinksin vonksin", mutta rytmitaju kehittyy harjoituksen myötä.

Tällä hetkellä Raili käy jumpparyhmien lisäksi tanssimassa kerran viikossa. "Jumppasta jokainen lähtee suoraan kotiin, senioritanssi on sosiaalisempaa. Tanssikaverit

ovat kuin siskoja." Esiintymiset ja yhteiset matkat tanssiporukan kanssa ovat olleet tärkeitä, erityisesti on mieleen jäänyt Riikassa järjestetty Kansainvälinen Ruusu- ja tanssifestivaali, johon osallistui satoja tanssijoita useasta maasta. "Ihanaa on ollut, fiilis on aina hyvä tanssikerran jälkeen." Raili suosittelee tanssia kaikille ja kertoo, että tyttärentyarkin on inspiroitunut harrastuksesta ja kertoo aloittavansa senioritans-

20 vuotta senioritanssia harrastaneen Raili Kytösähen mielestä parasta harrastuksessa on sosiaalinen puoli sekä liikunnan ilo ja musiikki, joka pitää hyvää mieltä yllä.

sin, kun oma elämäntilanne antaa myöten. Raili toivoo, että senioritanssiin saataisiin lisää ohjaajia, jotta mahdollisimman monella ikäihmisellä olisi mahdollisuus osallistua tähän hyvän mielen harrastukseen.

ILOISTA YHDESSÄOLOA TANSSIMALLA

Senioritanssi on ikäihmisille kehitetty liikuntamuoto, joka edistää monipuolisesti toimintakykyä ja hyvinvointia. Tanssiminen kohottaa kuntoa ja parantaa tasapainoa. Tanssi on myös mukava tapa oppia uutta ja parantaa muistia. Tanssiminen aktivoi aivoissa laajoja alueita, jotka liittyvät liikkeen tuottamiseen, tilan hahmottamiseen ja rytmien havaitsemiseen. Luonteva kosketus toiseen ihmiseen mahdollistuu tanssin myötä. Senioritanssijat nostavat esille usein tärkeimpinä houkuttimina runsaat sosiaaliset kontaktit, lämminkäisen yhdessäolon sekä tanssista saadun mielihyvän tunteen.

Senioritanssit ovat rentoja seuratanseja, joilla kullakin on oma nimi, koreografia, luonne ja musiikki. Erilaisia tansseja on vuosien varrella kehitetty jo satoja. Tanssivalikoimassa on sekä helppoja että haasteellisia tansseja, joiden oppiminen voi olla pitkän harjoittelun iloinen lopputulos. Senioritanssi ei käy tylsäksi, sillä materiaalia tuotetaan jatkuvasti lisää kansainvälisellä yhteistyöllä. Kesäkuussa 2018 järjestetään Lohjan Kisakalliolla Nordisk Träff -tapahtuma, johon kukin Pohjoismaa tuo mukanaan neljä uutta tanssia eri maiden senioritanssikouluttajien yhteisesti opeteltavaksi.

Senioritanssiin voi osallistua arkivaatteissa, ilman tanssitaustaa ja -paria. Tansseja tanssitaan usein pariipiirissä, jossa tanssipari voi vaihtua yhden tanssin aikana useinkin. Senioritanssista voivat nauttia liikkumiskyvyltään erilaiset ihmiset, sillä tanssia voi myös istuen. Suomessa senioritanssin piirissä pyörii noin 10 000 seniori-

tanssijaa, 400 tanssinohjaajaa ja 500 toimivaa ryhmää joka toisessa kunnassa. Oman paikkakunnan senioritanssitoiminnasta saa parhaiten tietoa ottamalla yhteyttä aluekehittäjään/kouluttajaan.

Yhteystiedot löytyvät osoitteesta
www.ikainstituutti.fi/senioritanssi/
aluekehittäjät.

SINUSTAKO SENIORITANS- SIN OHJAAJA?

Senioritansseja ohjaa aina koulutettu ohjaaja, joka voi olla yhtä hyvin tanssista kiinnostunut vertaisohjaaja kuin liikunnan tai vanhustyön ammattilainen, joka haluaa rikastuttaa oman asiakaskuntansa arkea tarjoamalla heille mahdollisuuden heittäytyä senioritanssin pyörteisiin. Geronomikin voi kehittää omaa osaamistaan ja täydentää työkalupakkiaan kouluttautumalla senioritanssiohjaajaksi.

Suomenkielistä senioritanssin ohjaajakoulutusta koordinoi Ikäinstituutti. Senioritanssiin voi tutustua Startti-kurssilla, ja mikäli tanssin ilo ja innostus tarttuvat, voi Startti-kurssilta jatkaa varsinaiselle Senioritanssin ohjauksen peruskurssille. Kurseilla saa käyttöönsä tanssiohjeet ja musiikin. Istumatanssien ohjaamisesta kiinnostuneille on omat koulutuskokonaisuutensa. Senioritanssin ohjaamisesta järjestetään myös tilauskoulutuksia. ■

LISÄTIETOA IKÄINSTITUUTIN
KOULUTUKSISTA
WWW.IKAINSTITUUTTI.FI/
KOULUTUS-JA-TAPAHTUMAT

TEKSTI: MINNA KATAJA-RAHKO

KOULUTUSTA JA KOHTAAMISIA TAMPEREEN GERONOMIPÄIVILLÄ

Geronomipäivät järjestettiin Tampereella Museokeskus Vapriikissa 27.10.2017. Hallitus kiittää kaikkia mukana olleita. Yhdessä saatiin aikaan hieno päivä, joka saattoi geronomeja kokemuksineen yhteen. Osallistujia tapahtumassa oli kaikista maakunnista, mistä olimme todella iloisia!

Pyrimme vastaamaan jäsen-temme odotuksiin ja toiveisiin kaikessa toiminnassamme. Siksi myös geronomipäiviltä saaduilla palautteilla on meille iso merkitys. Palautteet auttavat meitä kehittämään ja suunnittelemaan sellaista toimintaa, jollaista jäsenemme odottavat.

Palautteiden mukaan Geronomipäivillä parasta olivat mielenkiintoiset ja laadukkaat luennoitsijat sekä monipuolinen ohjelma. Tärkeänä piditte myös kollegoiden tapaamista, verkostoitumista sekä yhdessä olemista geronomien kesken.

Palautteissa kaivattiin enemmän aikaa yleiseen ja yhteiseen ajatusten vaihtoon sekä keskusteluun puheenvuorojen jälkeen. Myös verkostoitumista ja yhteistä esittelyä saisi palautteen mukaan olla lisää. Lisäksi toivottiin, että Geronomiliitto

olisi antanut ajankohtaisen katsauksen siitä, mitä tällä hetkellä agendalla on ja mihin tulevaisuudessa keskitytään.

Vuoden 2018 päville toivottiin erityisesti toiminnallisuutta ja keskustelun lisäämistä esimerkiksi työpajatoiminnan avulla. Aiheina esille nousivat ikääntyneiden päihteyden käyttö, johtaminen sekä sote- ja maakuntauudistus. Tärkeänä pidettiin myös kokemusasiantuntijan puheenvuoroa.

**VALOA MARRASKUISEEN
PIMEYTEEN
– GERONOMIPÄIVÄT 2018**

Tänä vuonna Geronomipäivät järjestetään perjantaina 2.11. Helsingissä. Tapahtumapaikka on Kilta-sali, joka sijaitsee osoitteessa Lapinrinne 1. Keskeinen sijainti auttaa eri puolilta Suomea saapuvia kollegoita pääsemään perille helposti myös

julkisilla kulkuneuvoilla. Viime vuoden Geronomipäiviltä saatua palautetta hyödynnetään tämän vuoden tapahtuman suunnittelussa. Pyrimme vastaamaan jäsenten toiveisiin vieläkin paremmin.

Myös tänä vuonna järjestetään etkot, joilla pääsemme tutustumaan toisiimme ja vaihtamaan kuulumisia rennossa tunnelmassa. Neuvottelemme parhaillaan majoitustarjouksia sekä etsimme mukavaa paikkaa etkoillemme, joita vietetään siis torstai-iltana 1.11.

Varaa päivät kalenteriisi jo nyt ja seuraa ilmoittelua - nähdään marraskuussa!

**GERONOMIPÄIVÄ
2.11.2018
KILTA-SALI, HELSINKI**

Keväinen tervehdys!

Suomen Geronomiliitto toteutti keväällä 2018 jäsenten näkemyksiä kokoavan jäsenkyselyn. Kyselyllä haluttiin kerätä tietoa jäsenten mielipiteistä yhdistyksen tärkeimmästä tehtävästä sekä yhdistyksen viestinnästä. Lisäksi kerättiin jäsenten ajatuksia ja ideoita Geronomipäivien ja Geronomi-lehden sisällöistä ja toiveista jäsen toiminnan kehittämisen suhteen. Kyselyyn saatiin lähes 100 vastaajaa, joista valtaosa (57%) asuu Etelä-Suomessa ollen tällä hetkellä työelämässä. Geronomiliiton tärkeimpänä tehtävänä pidetään ammattikunnan tunnettavuuden lisäämistä (92% vastaajista) ja toisena terveydenhuollon rekisteröinnin asian ajamista (19%). Yhdistyksen viestintää ja tiedottamista (kotisivut, Facebook, Twitter) pidettiin vastaajien mukaan pääosin hyvänä (59%). Yhdistyksen viestintään on viime vuosina panostettu hyödyntämällä sosiaalista mediaa. Edelleen kehittämisen varaa on näkyvyyden ja aktiivisuuden parantamisessa. Etenkin yhdistyksen kotisivut kaipaisivat uudistumista ja viestinnän asiantuntijan silmäystä. Jos sinulla on osaamista ja innostut, ota yhteyttä ja tule lisäämään kanssamme geronomien näkyvyyttä!

Geronomien osaaminen ja asiantuntijuus näkyväksi

Viime vuotta on vahvasti värittänyt sote-uudistukseen liittyvä keskustelu ja maamme hallituksen toiminta. Suomen Geronomiliitto on ollut mukana keskustelussa asiantuntijalausunnoilla tuomassa esille geronomien osaamista ja asiantuntijuutta. Terveydenhuollon lainsäädännön uudistaminen ei ole vielä tullut sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsiteltäväksi. Odotamme siihen liittyvää terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön tarkistamista. Tavoitteena on, että geronomien terveydenhuollon osaaminen huomioidaan siinä yhteydessä.

Kevät on ollut työtaistelujen aikaa koskettaen monia kuntien ja yksityisellä puolella työskenteleviä geronomeja. Suomen Geronomiliitto on Akavan Erityisalojen jäsenyhdistys. Suomen Geronomiliiton jäsenten puolesta työehtosopimuksista neuvottelee Akavan

Erityisalojen asiamiehet. Kaikissa edunvalvontaan liittyvissä asioissa jäsenten tulee olla yhteydessä Akavan Erityisaloihin. Akavan Erityisalat järjestää jäsenilleen myös hyviä koulutuksia ja jäsenpaamisia ympäri Suomea. Kannustamme jäseniämme hyödyntämään näitä!

Jäsenmäärä kasvaa koko ajan

Geronomiliitto aloitti toimintansa kuusi vuotta sitten. Olemme iloisia ja ylpeitä siitä, että jäsenmäärämme kasvaa vuosittain tasaiseen tahtiin - nyt jäseniä on jo yli 300! Yhdistyksen hallitus koostuu kuudesta työelämässä olevasta geronomista sekä kahdesta päätoimisesta opiskelijasta. Työtä geronomien tunnettavuuden eteen tehdään vapaaehtoisuutena oman työn ja opintojen ohella. Yhdistyksellä ei ole palkattua henkilöstöä ja siksi sen tuottamaa tulosta ei voi verrata suuriin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiliittoihin. Yhdistyksen hallituksessa vaikuttavat geronomit tekevät työtä koko sydämellään uskoen yhteisen asian tärkeyteen. Jäsenmäärän kasvaessa hämmästyttävää tavoite myös toimihenkilön palkkaamisesta.

Muistattehan, että Suosittele jäsenyyttä -kampanja on edelleen käynnissä. Suosittele siis Akavan Erityisalojen jäsenyyttä ystäville ja tuttaville - saat jokaisesta uudesta jäsenestä palkinnoksi 50 euron arvoisen Superlahjakortin.

Yhdessä olemme enemmän!

Jäsenkyselyn vastauksista nousi esille ehdotuksia koko Suomea koskevasta alueellisesta verkostoitumisesta ja yhteisestä työskentelystä geronomien tunnettavuuden lisäämiseksi. Tähän kannustamme mukaan teitä, hyvät jäsenemme: Oletko sinä oman alueesi aktiivi, joka yhdistää lähiseudun geronomit? Yhdistys tukee mielellään toimintaa, joka vastaa tähän tarpeeseen - olkaa rohkeasti yhteydessä, niin ideoita yhdessä. Tiedossamme on, että Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen geronomeilla on yhteisiä tapaamisia ja Facebook-ryhmä. Sosiaalista mediaa kannattaa hyödyntää, kun aloittaa toimintaa. Sen avulla voi järjestää tapaami-

sia ja ideoita yhdessä ammattikunnan tunnettavuuden eteen toimimiseksi. Kotisivuiltamme löytyy esite, jota voit tässä hyödyntää.

Geronomipäivät kokoaa ammattikunnan yhteen

Geronomipäivät on Suomen Geronomiliiton päätapahtuma ja ylpeydenaihe. Tänä vuonna Geronomipäivät järjestetään 2.11. Helsingissä. Suunnitteilla on mielenkiintoinen koulutuspäivä, jossa hyödynnämme antamianne ideoita. Geronomipäivä on tullut jäädäkseen ja kehitämme sitä parhaan taitomme mukaan vastaamaan mahdollisimman hyvin jäsenten tarpeita ja toiveita. Viime vuonna Geronomipäivien etkoilla oli mukavasti ihmisiä ja koimme, että tämä tapaaminen oli todella antoisa mahdollista verkostoitumista ja luoden yhteishenkeä ammattikuntamme kesken. Toivottavasti tapaamme tänä vuonna Helsingissä Geronomipäivillä ja niiden etkoilla.

Lämmin kiitos kaikille kyselyyn vastanneille! Hyödynnämme saamaamme palautetta ja ideoitanne kaikessa tulevaisuuden suunnitelmassa.

Mukavia lukuhetkiä toivottaen!

Satu Spets

Suomen Geronomiliitto ry:n puheenjohtaja

Suomen Geronomiliitto ry

*"Jotkut haluun humppaa, toiset valssiin,
jotkut purkkaa ja jytää"*

Tuomo Valokainen on 61-vuotias muusikko ja lähihoitaja, joka on ajanut heikomman ihmisen asiaa niin punkkarina kuin kunnallispoliitikonakin. Tuomo tunnetaan paremmin Pelle Miljoonan kokoonpanoista ja Problems? -yhtyeestä nimellä Tumpi Varonen. Tumpin laulama "Tahdon rakastella sinua" on edelleen yksi suomirockin tunnetuimmista kappaleista.

NÄKÖKULMIA IKÄÄNTYMISEEN -SILMINNÄKIJÄNÄ PUNKKARI JA POLIITIKKO TUOMO VALOKAINEN

Minkä ikäiseksi tunnet itsesi?

En oikeastaan minkään ikäiseksi, mä tunnen itseni eläneeksi. Ennen joulua olin flunssassa ja verenpaineet nousivat pilviin - silloin tunsin itseni paljon vanhemmaksi mitä olen. Ei näihin flunssiin nuorempana kiinnittänyt huomiota. Nyt ne tuntuu ihan eri tavalla.

Oletko ajatellut omaa ikääntymistäsi?

Lääkäri sanoi, että mulla olis mahdollisuuksia elää saman ikäiseksi kuin mun äiti eli 84-vuotiaaksi, jos suostun tiettyihin ehtoihin. Ei voi muuta kuin pitää itsestään huolta. On mulla hoitotestamenttikin tehtynä.

Onko sinulla ollut ikäkriisejä?

Kyllä, niitä on ollut. Kun olin 40-vuotias, lähdin matkalle miettimään, että olenko mitään, riitänkö mä? Viiskymppisenä huomasin, että mulla on aika paljon ihan oikeita ystäviä ja kaikki asiat aika hyvin järjestyksessä.

Mikä on tärkeintä vanhustyössä?

Ikäihmiset tarvitsee yhteisöllisyyttä eikä mitään säilöntäpaikkoja. Eniten pännii laitokset, joissa vanhukset just ja just nostetaan tuoliin päiväksi ja illalla lepäämään. Ei se ole elämää, ei sen noin pitäis mennä. Vanhuksille pitää olla aikaa.. Että ne pääsis tekemään sitä mitä ne haluaa ja osaa. Ja pitää sitä uloskin päästä! Pitäis saada elää mahdollisimman normaalisti. Mutta hallintakoneisto ajattelee kustannustehokkuutta ja vanhustenhoitoa kuluna. Luin kerran Helsingin Sanomia vanhemmalle daamille, kun sanottiin, että eiks sulla oo parempaa tekemistä, voisitko tulla auttamaan tänne b-päähän? Kysymys on siitä mikä on tärkeää. Kumpi on tärkeämpää maanpuolustus vai maan puolustus? Siis se, että puolustetaan niitä heikoimpia ihmisiä? Vanhukset on just niitä. Asiat pitää laittaa tärkeysjärjestykseen.

Tiedätkö mitä geronomi tekee?

Hmmm, hortonomi on puutarha-alan ammattilainen ja geronomi vanhustyön?

Miten päädyit opiskelemaan lähihoitajaksi?

80-luvun lopulla menin Marian sairaalaan potilaskuljettajaksi, sitten siirryin lääkintävahtimestariksi. Varmaan sekin vaikutti, että mutsi oli lotta, oli perinteitä että välitetään toisista. En tiedä, oliko se varsinaisesti kutsumusta, mutta ainoa asia mikä kiinnosti oli terveydenhoitoduuni. En vois käsitellä vaan elottomia papereita. Valmistuin Diakkarilta vuonna 2003. Lähihoitajana saa tuntea olevansa hyödyksi; se on hyvää vanhukselle ja mulle.

Ikäihminen, jonka muistat?

Hoidin Ansa Ikosen näköisen vanhan lady'n säärhaavan ja juteltiin. Mitkä siniset silmät! Lady kertoi, ettei ollut päässyt ulos kuukautteen; huonot jalat eikä omaisia. Se kosketti, teki vaikutuksen. Ja mulla oli se vartti ennen ku piti taas lähteä sinne toiseen paikkaan. Miten sitä on toisten armoilla, kun ei enää itse pysty.

Ja oma mutsi tietty. Se kuoli saappaat jalassa 84-vuotiaana. Miten se jaksoi, kaikki ne sodat ja lamat, yksinhuoltajana kuunnella kolmen skidin kiukuttelua. Mistä ne sai poweria? Vanhuksia pitää arvostaa, ei tää maailma voi olla vaan tällaista teknologia- ja muovimeininkiä, kertakäyttöjuttua.

Mitä toivot loppuelämältäsi?

Mä toivon tänään hyvää keikkaa ja että duunii olis just sen verran, kun on tarvis tehdä. Toivon, et pysyis kunnossa ja tapais edelleen nastoja ihmisiä. Toivossa on hyvää elää.

Millainen vanhus Tumpista tulee?

Grumpy old man. Kriittinen maailman menoa kohtaan. Mua ärsyttää vääryys ja epäoikeudenmukaisuus enkä sulattais mitään lässytystä. Mutta muuten helppo varmaan.

Mitä haluaisit että hoitokodissasi tiedetään sinusta?

Tänä päivänä voi vaikka lukea wikipediasta mitä mä oon tehnyt (naurua). Kyllä mä haluaisin hoitajien tietävän, että Tuomo Valokainen haluaa piirtää, maalata, kuunnella

musiikkia, katsoa tv:tä. Ei välttämättä mitään erityistä, ihmisyyttä. Pääasia, että olis lämmin fiilis ja normaalia elämää.

Mitä ajattelet kuolemasta?

Kuolema on kuin uni, ei sitä tarvitse pelätä. Elämä jatkuu sitten jossain. Mä luulen, että se sähköinen energia siirtyy johonkin. Mutta onneksi me ei tiedetä mitä kuoleman jälkeen to-della tapahtuu, se ei olis tarkoituksenmukaista.

Jos tekisin matkan muistoihin 87-vuotiaan Tumpin kanssa, minkä kappaleen laitan soimaan ja mihin matkaamme?

Ehkä Status Quon Piledriver ja nokka kohti Lontoota, vuoteen -74.

Punk ja yhteiskunnallisuus?

Punk on heikompiosaisten musiikkia. Punk-lyriikat käsittelee yleensä työttömyyttä, rasismia, rauhaa ja toisistamme välittämistä. Mieti nyt vaikka Pertti Kurikan nimipäiviä. Ja miksei vanhukset vois soittaa myös? Niillä olis varmasti paljon sanottavaa.

Oletko jäämässä poliittisesti eläkkeelle?

Viime syksyn ero SDP:stä oli irtiotto nimenomaan puolueesta eikä politiikasta. Niin paljon suhmurointia ja koplaamista puoluekavereiden kesken... Mä en voinut olla mukana siinä enää. Jos ei arvosteta sitä mitä teen, niin aina löytyy jotain muuta.

No tulisitko töihin musiikkipainotteiseen hoitokotiin?

Hyvä idea, toihan on sovittu tässä ja heti.

Ja hoitokodissa perustat bändin?

Joo parikin! Ku jotkut haluaa soittaa humppaa, toiset valssii ja jotkut purkkaa ja jytää.

Jos järjestämme hyväntekeväisyyskonsertin ikäihmisten hyväksi, tuletko esiintymään?

Totta kai! Ei se raha aina sanele kaikkea. ■

AUTOMIEHEN KYYYDISSÄ

Jari Peltola on iäkkäille autoretkeä organisoivan Automies-toiminnan perustaja Järvenpäästä. Automies-toiminnan tarkoituksena on auttaa iäkkäitä liikkeelle ja ulos yksinäisyydestä ja saada eri sukupolvia kohtaamaan. Mutta mistä ja miten Automies-toiminta sai alkunsa?

Jarin elämäntapahtumat, autoiluun liittyneet työt ja harrastukset sekä äidin viimeiset vaiheet ovat toiminnan perustana. Jari kertoo, kuinka innostus autoihin syttyi jo lapsena isän Automies-lehtiä lukiessa. Isä tunnettiin miehenä, joka tarjosi kyydin monelle autottomalle. Yhteisöllisyys ja autoilu siirtyivät varsin konkreettisesti isältä pojalle; isästä jätti aika jo vuosikymmeniä sitten, mutta automiehen henki jatkaa elämäänsä Jarissa.

Äidin ikääntyessä autoretkestä tuli tärkeä osa äidin ja pojan yhteisiä kohtaamisia; matkoilla aistittiin tunnelmaa, muisteltiin ja kuunneltiin, herättiin uusiin ajatuksiin. Autoilu oli mahdollisuus yhdessä tekemiseen. Lopulta Jarin äiti ei enää pärjännyt kotona ja hoivakotikierre moninaisine haasteineen alkoi. Näkemänsä ja kokemansa pohjalta Jari heräsi miettimään, mitä voisi tehdä lievittääkseen yksinäisyyden kokemuksia ja tarjotakseen elämyksiä ikäihmisille. Automies-toiminta alkoi hahmottua vuonna 2016.

Automies kannustaa ihmisiä lähtemään ajelulle niin läheisten kuin vieraampienkin ikäihmisten kanssa. Retkillä voidaan ajella vanhoissa, tutuissa maisemissa kuulumisia vaihdellen ja piipahtaa välillä kahvilla tai tutustua johonkin ihan uuteen kohteeseen. Ideoita työestetään saatujen palautteiden tai erilaisten yhteistyökumppaneiden toiveiden pohjalta. Yhteistyökumppani voi olla mikä tahansa taho, joka toimii vanhustyön saralla. Tärkeää on siltojen rakentaminen erilaisten toimijoiden välille ja ikäihmisten haaveiden ja toiveiden kuuleminen. Tavoitteena on tuoda vaihtelua ikäihmisten elämään ja auttaa

heitä lähtemään liikkeelle vielä, kun se on mahdollista.

Automies auttaa iäkkäiden kanssa toimivia organisaatioita löytämään vapaaehtoisia, jotka tarjoavat autoretkeä iäkkäille veloituksetta. Retkeä tarjotaan useimmiten omalla autolla. Helsingissä voi toimia myös ilman omaa autoa, sillä DriveNow-yhteiskäyttöautoihin saa ilmaisia ajominuutteja Automies-retkien tarjoamiseen. Jatkossa Automies pyrkii löytämään vapaaehtoisia kuljettajia myös niille iäkkäille, joilla on vielä oma auto, mutta terveys ei salli enää sen kuljettamista.

Automiehenä voi toimia ikään tai sukupuoleen katsomatta ja Jari toivottaa myös opiskelijat tervetulleiksi tutustumaan toimintaan. Mahdollisuuksia tähän voisivat tarjota muun muassa innovaatio-opinnot, työharjoittelu tai johonkin opintojaksoon liittyvä projekti. Toiminnan tehostamiseksi otetaan mielellään vastaan tuoreita ideoita ja ajatuksia; verkostoituminen, toiminnan organisoiminen ja kehittäminen tai ihan käytännön toimintaan liittyvät tehtävät olisivat varmasti rikastuttava kokemus tuleville geronomeille. Monelta paikkakunnalta löytyy jo Automies-toiminnan paikallinen koordinaattori ja uusia opastetaan mielellään mukaan. Tavoitteena on laajentaa toimintaa ympäri Suomen. Mukaan lähtemiseen riittää halu tarjota iloa iäkkäille autoilun muodossa. ■

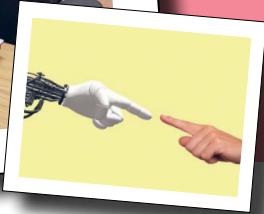
automies

AUTOMIES-TOIMINNASTA
LISÄTIETOJA INTERNETISSÄ:
WWW.AUTOMIES.FI JA
FACEBOOK.COM/AUTOMIES.FI.

VOIT MYÖS OTTAA YHTEYTTÄ
JARI PELTOLAAN:
JARI.PELTOLA@MOBICON.FI TAI
PUH. 040 546 1461.

ROBOTTI GERONOMIN TYÖKAVERINA

Tampereen Kotitorin hoivarobotti Zora on kotoisin Keski-Euroopasta ja puhuu 19 eri kieltä. Zora on ollut Tampereella jo kaksi vuotta ja esitellyt sinä aikana muun muassa Kotitorin toimintaa vierailijoille, ohjannut tuolijumppaa ja pelannut pelejä halukkaiden kanssa. Miten on, hoitavatko robotit ikäihmisemme tulevaisuudessa?

ROBOTIIKKA INNOSTAA JA PELOTTAA

Laajan eurooppalaisen kyselytutkimuksen, Eurobarometrin (2012) mukaan enemmistö vastaajista toivottaisi robotit tervetulleiksi tekemään arjen raskaita töitä, kuten siivousta. Kysyttäessä robottien sopivuutta hoito- ja hoivatehtäviin asenteet muuttuvat negatiivisemmiksi: yli puolet suomalaisista ja kolme viidesosaa eurooppalaisista ajattelee, että robottien käyttö tulisi kieltää lasten, vanhusten ja vammaisten ihmisten hoidossa. Jopa 84 % suomalaisista vastaajista kokee epämukavana ajatuksen, että robotti hoitaisi omia lapsia tai ikääntyneitä vanhempia, ja vain 7 % hyväksyisi robottihoitajan. Negatiivisten asenteiden taustalla on työpaikkojen menettämisen pelko sekä näkemys siitä, että hoidossa ja hoivassa tarvitaan inhimillistä arviointikykyä ja vuorovaikutustaitoja.

Suomi on kuitenkin teknologia-myönteinen maa, suomalaiset suhtautuvat robotiikkaan myönteisemmin ja sen käyttötarkoituksiin suvaitsevaisemmin kuin eurooppalaiset keskimäärin (Eurobarometri 2012). Robotteihin suhtaudutaan myönteisemmin, kun niiden koetaan työskentelevän ihmisten rinnalla eikä korvaavan ihmisiä. Hyvinvointi- ja terveyspalveluissa käytettävät robotit voidaan jakaa lääketieteellisiin robotteihin, laitosympäristön robotteihin sekä henkilökohtaisiin avustaviin ja hoivarobotteihin.

KOTITORILLA PÄÄSEE TUTUSTUMAAN HYVIN- VOINTITEKNOLOGIAAN

Kotitorilla on esillä monenlaista terveys- ja hyvinvointialan teknologiaa. Yksi kiinnostavimmista laitteista on hyvinvointirobotti Zora, joka on toiminut avustavana asiakasohjaajana Kotitorilla noin kaksi vuotta. Aila Suoanttila kertoo Zoran osaavan ohjata esimerkiksi tuolijumppaa ikäihmisille; robotin näyttäessä jumppaliikkeitä pystyy työntekijä liikkumaan asiakkaiden keskuudessa ja ohjaamaan heitä henkilökohtaisesti. "Robottien kehittyessä niiden toimintavarmuus paranee jatkuvasti. Eikä niillä ole huonoja maanantaiaamuja tai flunssakierteitä", Suoanttila toteaa.

Aila Suoanttila on ollut mukana Kotitorin hyvinvointiteknologiaa ja apuvälineitä esittelevällä Laitetorilla alusta saakka. Vuonna 2014 Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta saadun geronomin koulutuksen lisäksi Suoanttilalla on ainutlaatuinen näkökulma teknologian mahdollisuuksiin, sillä hän on aiemmin tehnyt pitkän työuran Nokian tuotekehityksessä. "Erityisen iloinen olen silloin, kun teknologian avulla löydetään sopiva ratkaisu asiakkaan ongelmaan tai huoleen. Helppokäyttöisen kuvapuhelimen avulla voi olla yhteydessä toisella mantereella asuvaan lapsenlapseseen, vaikkei osaisikaan käyttää tietokonea. Muistisairaalle läheiselle taas on löytynyt avuksi toimintakykyä ylläpitävä pelikonsoli. Näillä pienillä asioilla ihmisten arki helpottuu kummasti."

ROHKEASTI KOHTI UUTTA

Kotitorin laitteet kiinnostavat asiakkaita, ja joihinkin lainattaviin laitteisiin on varausjonoa. Monille on tärkeää päästä ensin kokeilemaan laitetta itse ennen ostopäätöstä. Suoanttila korostaa positiivisen asenteen merkitystä uuden teknologian oppimisessa ja hyödyntämisessä sote-alan työssä. "Käyttötunteja ja kokemusta pitää toki ensin kartuttaa, mutta se on myös hauskaa ja palkitsevaa", hän rohkaisee, ja kertoo itse tulevansa Zora-robotin kanssa mainiosti toimeen.

Teknologia täydentää ihmisten tekemää hoitotyötä. Hoivarobotti muun muassa puhuu 19 eri kieltä, millä voi olla suuri merkitys monikulttuurisessa hoitotyössä tulevaisuudessa. Ikääntyneen ihmisen arkielämän tukemiseksi palvelurobotteihin kehitettäviä toimintoja ovat muun muassa elintoimintojen tarkkailu, tavaroiden ojentaminen, muistuttaminen ja hälytystoiminnot poikkeavissa tilanteissa. Robotti voi myös toimia viihdyttäjänä, pelikaverina, uutistenlukijana ja kehityksen edetessä myös yhä joustavampana ja monipuolisempaan keskustelukumppanina. "Hyvinvointiteknologiaa tai robotiikkaa ei kannata vierastaa, vaan lähteä avoimin mielin tutustumaan siihen", Suoanttila rohkaisee lopuksi. ■

TEKSTI: HEIDI OILIMO
KUVAT: ESSI HUOVILA JA
PIXABAY CCo PUBLIC DOMAIN

Geronomi urapolku

Olen työskennellyt ikäihmisten parissa 17 vuotta. Tein pitkään hoitotyötä lähihoitajana muistisairaiden ryhmä- ja hoivakodissa. Nautin työstäni, mutta havaitsin, että usein asumisyksiköiden asukkaat olivat omaksuneet passiivisen roolin, joka suretti minua. Ajattelin, että rakenteet kaventavat asukkaiden mahdollisuuksia ohjata omaa elämäänsä. Uskoin, että asiat voidaan tehdä myös toisin, jos tahtoa löytyy. Onnekseni pääsin työpaikoissani tekemään myös hyvää, asukkaita aktivoivaa vanhustyötä. Halusin herätellä asukkaita tekemään omia valintojaan ja näyttämään, että he osaavat ja pystyvät tekemään paljonkin, kun vain saavat siihen mahdollisuuden. Oli upeaa nähdä innostuksen kipinä heidän silmissään ja onnistumisesta kertova hymy kasvoillaan.

Kuullessani geronomiopinnoista tiesin heti, että ne ovat minua varten. Rakastan ikäihmisiä ja halusin syventää ymmärrystäni ikääntymisestä. Opiskeluun liittyi monenlaisia projekteja, harjoituksia ja ammatillisia keskusteluita,

joiden myötä yhdessä luokkakavereiden kanssa omaksuimme pikku hiljaa uuden ammatti-identiteetin. Harjoittelupaikat olivat myös merkittävässä roolissa, ne olivat kuin kirkkaita ikkunoita, joista kurkistaa tulevan työelämän mahdollisuuksiin geronomina.

Valmistuttuani hakeuduin työhön ikäihmisten päivätoimintaan. Mielestäni päivätoiminnassa geronomi tietotaito tulee käyttöön täysimääräisesti. Olen työskennellyt pian kolme vuotta yksityisessä sosiaalialan yrityksessä Helsingissä päivätoiminnan ohjaajana. Viime syksystä alkaen olen vastannut yrityksen kolmesta ikääntyneiden päivätoimintayksiköstä palveluesimiehenä. Keskeisintä työssäni on yrityksen tarjoaman päivätoiminnan laadun varmistaminen. Työhöni kuuluu mm. päivätoimintaryhmien toiminnan suunnittelua ja kehittämistä yhdessä yksiköiden tiimien kanssa. Lisäksi teen monialaista verkostoyhteistyötä, hallinnoin asiakkuuksia, toimin esimiehenä yksikön tiimeille ja vastaan yksiköiden resursseista. Saan edelleen tehdä työtä myös asiakkaidemme kanssa, eli ohjaan asiakkaita ja ryhmiä ja toteutan päivätoiminnan tavoitteellista kuntoutustyytä.

Työnantaja on antanut minulle hyvin vapaat kädet kehittämistyön suhteen. Parasta työssäni on se, että olen omalla toiminnallani onnistunut lisäämään asiakkaidemme elämänlaatua. Näen konkreettisesti työni merkittävyyden ja tuloksen asiakkaidemme toimintakyvyn säilymisessä, mielialan ja vireyden paranemisessa sekä suorassa positiivisessa palautteessa, jota asiakkaat ja heidän

omaisensa meille välittävät. Näin usko omiin kykyihin ja rohkeus jatkaa kehittämistyötä kasvaa.

MIKSI YHTEISKUNTA JA VANHUKSEMME TARVITSEVAT GERONOMIA?

Mielestäni geronomi on paikallaan mitä moninaisimmilla työpaikoilla varmistamassa ikääntymisen asiantuntemusta ja vanhusten osallisuuden mahdollisuuksia. Toivoisin näkeväni geronomeja suunnittelemassa uudenlaisia palveluja kaikenikäisille ihmisille; geronomille sopivia paikkoja voisi olla esimerkiksi digipalveluiden tai uusien sote-palveluiden suunnittelutiimeissä. Geronomi pystyisi näkemyksensä ja tietotaitonsa avulla luomaan tulevaisuuden palvelut esteettömiksi ja toimintakyvyltään heterogeenisen vanhusväestön paremmin huomioiviksi.

Geronomiopintoja harkitsevalle nuorelle haluaisin sanoa, että jos sydämesi sykkii vanhustyölle ja tahdot mielenkiintoisen, palkitsevan työn, olet menossa juuri oikeaan suuntaan! Geronomina sinun ei tarvitse kyseenalaistaa työsi mielekkyyttä tai pohtia sen eettisyyttä. Tiedät tekeväsi suunnattoman arvokasta työtä, joka päivä.

Haluatko sinä kertoa oman urapolkusi tarinan? Lähetä max 2000 merkin pituinen juttu kuvalla osoitteeseen aineisto@suomengeronomiliitto.fi

TEKSTI: SATU RIIHELÄ, KUVAT: PIXABAY CCo PUBLIC DOMAIN

ETÄPALVELUJEN KAUPPAPAIKKA RAKENTAA VERKOSTOA

Etäkuntoutuksesta ja muista etäpalveluista haetaan nyt vanhustyössä ratkaisua suuren palvelutarpeen ja vähäisten resurssien yhtälöön. Mutta kenen ehdoilla kehittämistä tehdään? ”Digitalisaatio voi tehdä vanhuksista avuttomia, vaikka he eivät sitä ole”, korostaa akatemiaturkija Sakari Taipale Ketju-lehdessä. Sanoste Oy:n toimitusjohtaja Marianne Dannbom haastaa meidät pohtimaan, kenen syytä on, että suuri osa ikäihmisistä on digin ulkopuolella – palvelujen kehittäjien vai ikäihmisten. Miten ikäihmiset sitten saadaan mukaan kehittämään digipalveluja? ”Pyytämällä heitä mukaan, puhumalla heidän kieltään ja kuuntelemalla”, toteaa Dannbom.

Sanoste päätti kehittää kuntouttavan etäratkaisun, joka on suunniteltu ikäihmisille ikäihmisten kanssa. Syntyi tablettilaitteeseen asennettava sovellus, joka yhdistää palveluntuottajat ja palveluja tarvitsevat ikäihmiset. Kyse on etäpalveluja välittävstä kauppapaikasta. Osallistuminen esimerkiksi jumpparyhmään tai yhteislähetteen tapahtuu kuvapuhelun välityksellä reaaliaikaisesti.

Sanosten sovelluksen etuna on se, ettei sitä ole sidottu tiettyyn käyttäjäryhmään tai palveluntuottajaan. Parhaimmillaan kauppapaikasta muotoutuu verkosto, josta ikäihminen voi valita itselleen sopi-

vat etäpalvelut ja jossa palveluntuottajat voivat kehittää uudenlaista liiketoimintaa. Asiakkaana voi yksittäisen ikäihmisen lisäksi olla myös esimerkiksi kunta, palvelukeskus tai hoivakoti.

Miten yhteiskehittäminen Sanostella tapahtui? Ensimmäisen kontaktin ikäihmisiin sanostelaiset ottivat, kun sovelluksesta oli olemassa vasta alustavia suunnitelmia. He kyselivät Kinaporin palvelukeskuksen kävijöiltä tablettilaitteiden käytöstä, sovellusten lataamisesta ja yleensä verkkokauppojen käytöstä. Lisäksi ikäihmisille näytettiin kuvia sovelluksen suunnitelmasta. Myös ensimmäistä ladattavaa testiversiota ryhdyttiin koekäyttämään ikäihmisten kanssa ennen kuin sovellus oli valmis. Samaan aikaan sanostelaiset tekivät yhteistyötä ikäihmisiä digiaikaan kouluttavien järjestöjen kanssa ja kartuttivat tietojaan digipalvelujen käytöstä.

”Polku on ollut hyvä ja opettavainen, eikä kaikki suinkaan aina ole mennyt putkeen”, toteaa Sanosten myynti- ja markkinointipäällikkö Noora Juvonen. Merkittävin opetus on ollut jatkuva karsiminen ja yksinkertaistaminen – jopa tylsyyteen saakka. Yksinkertaistamista tarvitsee myös kieli. On varmistettava, että ikäihminen varmasti ymmärtää kaikki ruudulle ilmestyvät viestit. Omaisten rooli digipalvelujen käytössä havaittiin myös

merkittäväksi. Ymmärrettiin myös, että palvelun täytyy toimia vanhemmissakin laitteissa. Palvelujen maksutapavalikkoon puolestaan vaikutti se, että ikäihmisiä varoitetaan antamasta luottokortin numeroa nettiin. Sovellus olisi luultavasti näyttänyt erilaiselta ilman asiakasyhteistyötä. Ikäinstituutin tuoreessa julkaisussa, jossa tarkastellaan iäkkäiden etäohjattua terveysliikuntaa, korostetaan myös käyttäjien tarpeiden ymmärtämistä ja voimavaroalähtöisyyttä. Etäohjauksen haasteiksi tunnistettiin osallistujien rekrytointi ja palvelujen käytössä tarvittava tuki. Myös Sanostella tunnetaan nämä uudenlaiseen toimintaan liittyvät haasteet. Pelkkä tuotteen asiakaslähtöisyys ei riitä – myös käyttäjäksi tuleminen polku täytyy suunnitella ikäihmisten ehdoilla. ”Nyt ollaan tietoisuuden lisäämisvaiheessa”, summaa Juvonen Sanostelta. Ikäihmisille sopivien digipalvelujen kehittäminen vaatii jatkuvaa testausta ja virheistä oppimista – yhdessä ikäihmisten kanssa. ■

LISÄTIETOA:

<https://sanoste.fi/>

Iltanen, Sonja – Karvonen, Elina – Topo, Päivi 2018. Kokemuksia iäkkäiden etäohjattua terveysliikunnasta – Virtuaalisin keinoin Voimaa vanhuuteen -hankkeen kartoitus. Helsinki: Ikäinstituutti.

Juusola, Markku 2018. Miljoona suomalaista tarvitsee tukea digitalisaatiossa. Ketju 1/2018.

TEKSTI: SANDRA MALMSTRÖM, KUVAT: ANTTI KALAKIVI

MUMMODISKO YHDISTÄÄ SUKUPOLVIA

*"Mummodisko on keksintönä huikee.
Tunnelma, yhteisöllisyys kerrassaan muikkee.
Voin sanoo suoraan. Lattialla mahtava pössis.
Itsekin nuortuu siinä riemukkaassa lössis.
Lavalta kun näkee kaikki iloiset ukot ja mimmit.
Riehakkaan rennon värikkäät ja timmit.
Mieleen jäi nauru, laulu, yhteisöllisyys.
Ihmisen elon arvo. Se hyvyyden sija tyys."*

- KAJ KUNNAS

Päädyin ikäihmisten pariin 4H-nuorisojärjestön kautta. Suoritin siellä kurssin ja käyn nyt joka viikko ohjaamassa kuvataide- ja toimintatuokioita palvelutalossa. Omalla läsnäololla, kuuntelulla ja olkapäähän taputtamisella voi olla palvelutalon asukkaalle isompi merkitys kuin mitä aina osaa ajatella. Keskustelut ikäihmisten kanssa ovat avartavia; opimme toisiltamme paljon puolin ja toisin. Oma maailman-kuvani avartuu joka kerta.

Mummodiskosta luin ensimmäisen kerran Helsingin Uutisista. Silmiini pisti artikkeli, jossa kerrottiin Mummodiskosta otsikolla "Mummodiskossa muhii menestys – Invataksit loppuivat Helsingistä". Syyskuussa 2017 Tavastialla oli yli 600 ikäihmistä tanssimassa ja nauttimassa musiikista. Artikkelini painui mieleeni ja tutustuin tapahtumaan videoiden muodossa. Lämmin ja iloinen ilmapiiri välittyi heti ensimmäisistä kuvista. Seuraavalla viikolla palvelutalossa eräs asukkaista

mainitsi, miten mukavaa Tavastialla oli ollut ja miten muistot nuoruuden latotansseista tulivat elävänä mieleen. Totesimme yhdessä, että diskon järjestäjät ovat todella hyvällä asialla ja kysyntää tapahtumalle on varmasti jatkossakin.

GERONOMIT MUMMODISCON TAKANA

Mummodisko kulki ajatuksissani syyslomalle Budapestiin. Sattumien kautta löysin loman aikana sosiaalisesta mediasta Joni Tammissalon, joka osoittautui Mummodiskon perustajaksi yhdessä Mikko Haapalaisen kanssa. Siitä se lähti – otin yhteyttä Joniin ja sain kunnian päästä mukaan toimintaan. Olen päässyt editoimaan videoita, ideoimaan, piirtämään sarjakuvia, jakamaan mainoksia ja edistämään Mummodiskon sanomaa. Vapaaehtoistyö antaa sekä itselle että muille niin paljon.

Tapasin diskokonkarit haastattelun merkeissä kysyäkseni heidän tunnelmiaan ja mietteitään tapahtumasta sekä tulevaisuuden vanhustyöstä. Pohjalla on innokkuutta, ideoita, geronomitutkinto ja halu saada puheet teoiksi. Uudenlaisen tapahtuman ja konseptin luominen on vaatinut paljon työskentelyä ja erilaisten tahojen kanssa yhdessä toimimista.

Jonilla ja Mikolla on kummallakin omat vahvuutensa, joita he ovat päässeet hyödyntämään Mummodiskon alkutalpaalelta lähtien. Mikko taitaa vinyylilevyt sekä DJ-puolen. Jonilta lentää hyviä ideoita. Miehet korostavat, miten tärkeitä kaikki heidän kanssaan työskentelevät ovat. ”Tämä kaikki on mahdollista vain siksi, että meillä on mukana yhteistyökumppaneita, vapaaehtoisia ja hoitajia, jotka lähtevät täysillä juttuun mukaan”, miehet iloitsevat. Jonin ja Mikon kanssa keskustellessa huomaa, että kun asioita tekee sydämellä ja rohkeasti, on kaikki mahdollista.

Diskossa tittelit unohtuvat, itsensä saa laittaa likoon ja tuntea olevansa osa hyväksyttävää yhteisöä. ”Haluaamme, että kaikki voivat kokea osallisuuden tunteen ja tulla aidosti kohdatuksi”, Joni painottaa ja muistelee, kuinka diskon jälkeen tanssijat iloitsivat, että ”kyllä tässä lonkkakivutkin katosivat.”

UUDENLAISTA VANHUSTYÖTÄ

Mummodisko on konkreettinen esimerkki tulevaisuuden vanhustyöhön liittyvästä muutoksesta. Kukaan ei synny vanhaksi. Hauskanpito kuuluu meidän jokaisen elämään eikä ole määritelty aikaa, jolloin sen täytyisi loppua. Miksi ihmisen ikääntymisen tai lisätuen tarvitseminen olisi stoppi sille? Mummodisko pyrkii kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja mahdollistamaan

hauskuuden ikään tai kuntoon katsomatta. Jokaisella yksilöllä on omat tarpeensa, joten tärkeintä ikäihmisten kanssa työskennellessä on se, että pysähdytään ihmisen luo yksilönä ja katsotaan, mikä on juuri hänelle sopivaa. ”On tärkeää pysähtyä, kuunnella, keskustella ja kohdata ihminen ihmisenä, ei diagnoosina”, sanoo Mikko.

Joni ja Mikko innostuvat, kun puhutaan Mummodiskon tulevaisuudesta. Pienempiä tapahtumia on tulossa palvelutaloihin, vinyylilevyt soivat ja Mummodiskon tärkeä ilosanoma levittyy. ”Haaveena on, että pääsisimme lähtemään lahden toiselle puolelle tai ainakin puoliväliin”, naurahtaa Mikko ja sanoo näkevänsä Mummodiskolla paljon mahdollisuuksia myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. ”Täytyy uskoa siihen mitä tekee ja että se toimii”, miehet tuumaavat.

Tapahtumassa on ollut mukana lukuisia diskomeiningin nostattajia, kuten Tapani Ripatti, Kaj Kunnas, Tuija Piepponen, Jussi & The Boys -yhtye ja Seksikäs Suklaa. He ovat kaikki tuoneet tapahtumaan oman persoonansa tai musiikin voimin lisävivahdetta diskovalojen alle.

JUSSI RAITTINEN FIILISTELEE:

”Esiintyessämme Mummodiskossa Helsingin Tavastia-klubilla kyllä vaikutti siltä, että tällaista musiikkia tämän päivän vanhempikin väki haluaa tanssia. Porukat olivat todella mukana, myös he, joille liikuminen oli hankalaa. Avustajan kanssa homma sujui – aivan kuin tanssi. Kaikella kunnioituksella vanhaa tanssi- ja iskelmämusiikkia kohtaan, mutta 60- ja 70-luvuilla useat nuoruutensa kokeneet toivovat saavansa jorata myös jiveä, twistiä, shakea ja go-go-ta!”

Vanhoiden toimintatapojen kyseenalaistamista ja uusien tuulien mahdollistamista saadaan aikaan, kun toimitaan yhdessä. Mummodisko rules ja matka on vasta alkanut! ■

LÄHDE: TURVALLISEN VANHUUDEN PUOLESTA - SUVANTO RY

TEKSTI: SATU TAIVEAHO

SUVANTO RY

TURVALLISEN VANHUUDEN PUOLESTA

Suvanto ry tekee töitä ikäihmisten kaltoinkohtelun ehkäisemiseksi sekä kaltoinkohdeltujen ikäihmisten auttamiseksi ja tukemiseksi.

Kaltoinkohtelulla tarkoitetaan luottamuksellisessa suhteessa tapahtuvaa tekoa tai tekemättä jättämistä, joka vaarantaa ikääntyneen hyvinvoinnin, turvallisuuden tai terveyden. Ikääntyneiden kaltoinkohtelu on yli 65-vuotiaisiin kohdistuvaa fyysistä tai psyykkistä väkivaltaa, seksuaalista tai taloudellista hyväksikäyttöä, hoidon ja avun laiminlyömistä ja muuta oikeuksien rajoittamista tai loukkaamista ja ikäihmisen ihmisarvoa alentavaa kohtelua. Tutkimusten mukaan joka neljäs yli 60-vuotias nainen on kohdannut kaltoinkohtelua yhteiskunnassamme.

KALTOINKOHTELUN MONET MUODOT

Kaltoinkohtelu voi olla rakenteellista; ikäihminen ei saa tarvitsemiaan palveluja, palvelut, hoiva tai kohtelu eivät ole laadultaan riittävän hyviä. Myös liian vähäisestä

henkilöstömitoituksesta tai työntekijöiden uupumuksesta voi seurata kaltoinkohtelua. Vakavaakin perusoikeuksien laiminlyöntiä ja eettisen työotteen toteutumisen puutetta ilmenee ajoittain vanhustenhuollossa. Nämä nousevat esiin erityisesti aluehallintovirastojen, Valviran ja eduskunnan oikeusasiamiehen toimiston valvonta- ja kantelutyössä.

Kaltoinkohtelutilanteista vain jäävuoren huippu tulee esiin. Vuonna 2016 julkaisussa Valviran kyselyssä kävi ilmi, että 93 % kyselyyn vastanneista työntekijöistä on havainnut vanhusten kaltoinkohtelua työssään. Useimmiten kaltoinkohtelija oli toinen työntekijä tai toinen asiakas. Sosiaalihuoltolain sekä vanhuspalvelulain mukaan sosiaali- ja terveysalan sekä turvallisuusalan ammattilaisilla on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan ikääntyneeseen kohdistuvista epäkohdista ja myös omavalvontasuunnitelmissa tulisi

olla kaltoinkohtelua ehkäiseviä toimia ja ohjeita. Huoli-ilmoitusten käyttöönotto ei ole ollut ongelmattonta, mutta on kuitenkin lisännyt näiden ilmiöiden esiin nosta.

Läheisissä ihmissuhteissa tapahtuvassa kaltoinkohtelussa on usein tekijänä päihde- tai mielenterveysongelmista kärsivä aikuinen lapsi, joka saattaa esimerkiksi tyhjentää ikääntyneen omaisen tilin eläkepäivänä, vaatia rahallista avustamista tai muuttaa asumaan lupaa kysymättä iäkkään omaisen kotiin. Tähän voi liittyä uhkailua ja väkivaltaa. Omaishoitaja voi väsyessään turvautua turhan kovaotteeseen tai välinpitämättömään käytökseen ja hoivaan. Myös ikäihminen saattaa itse sairauksista tai lääkityksistä johtuen käyttäytyä aggressiivisesti ja väkivaltaisesti puolisoaan kohtaan. Rajutkin parisuhteiden ongelmat, kuten väkivaltaisuus tai päihde- ja mielenterveysongelmat, voivat jatkuu iäkkääksi asti ja kärjistyä tai puhjeta

Ikääntyneiden kohtaamaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä vastaan.

Kätketyt äänet

15.6.2018

Tämän vuoden teemana taloudellinen kaltoinkohtelu.

Päätaphtuma Tampereen Tammelan torilla.

Tervetuloa mukaan! www.katketytaanet.fi

vasta myöhemmällä iällä. Uudet ihmissuhteet voivat osoittautua väkivaltaisiksi. Toisinaan esiintyy Auervaara-ilmiötä; iäkkään kumppaniksi hakeutuu taloudellista tai muuta hyväksikäyttöä harjoittava henkilö. Fyysisen väkivallan tekijä on useimmiten elämänkumppani, kun taas taloudellinen hyväksikäyttö tai laiminlyönti tapahtuu useimmiten aikuisen lapsen toimesta.

Taloudellinen kaltoinkohtelu ja yli 65-vuotiaisiin kohdistuvat petosrikokset ovat lisääntyneet rajusti tämän vuosikymmenen alusta lähtien. Hyväksikäyttöä ilmenee esimerkiksi erilaisena ”pakkomyyntinä”, kuten puhelinmyynnin epäeettisinä muotoina tai tarpeettomien tuotteiden tai palveluiden myyntinä. Ikääntyneitä on huijattu myös sijoitustoimintaan liittyen, heiltä on viety salasanoja sekä pankkitunnuksia urkkimalla ja he ovat joutuneet ryöstön kohteeksi muun muassa ”valepoliisien” tai katuryöstäjien toimesta.

KÄTKETYT ÄÄNET KUULUVIIN

Haavoittavinta hyväksikäyttöä ja kaltoinkohtelu on silloin, kun se tapahtuu luottamuksellisissa ihmissuhteissa. Hyväksikäyttö jää monesti pimentoon sen aiheuttaman häpeän vuoksi tai iäkäs haluaa suojata läheisiään asian esiintuomi-

sen seurauksilta. Ikäihminen saattaa jopa ajatella, että huono kohtelu täytyy kestää osana läheisen roolia – silloinkin, kun tilanne on tukala ja kohtuuton. Aina ikääntynyt ei edes tunnista kaltoinkohtelua ja väkivaltaa, saati osaa tai kykene hankalassa tilanteessa hakemaan itselleen apua.

Suvanto ry nostaa yhteiskunnalliseen keskusteluun näitä teemoja, järjestää aiheeseen liittyviä koulutuksia ja vaikuttaa näiden asioiden huomioimiseksi yhteiskunnassa. Suvanto ry tekee myös konkreettista asiakastyötä vertaistuellisten Suvanto-ryhmien, kasvokkain tapahtuvan asiakastyön (ammatillinen tukihenkilötoiminta) sekä auttavan puhelimen (Suvanto-linja ja lakineuvonta) kautta.

Yhdistyksellä on myös monenlaisia kehittämissuhteita ja se julkaisee erilaisia oppaita, kuten Tietoa ikäihmisille kotona asumisen turvaksi sekä pankeille ja maistraateille kohdennetun oppaan ikääntyvien taloudellisen hyväksikäytön tunnistamiseksi ja siihen puuttumiseksi. Tänä vuonna ilmestynyt, Täällä on lupa puhua väkivallasta -käsikirja, on tarkoitettu ikääntyneisiin kohdistuvan kaltoinkohtelun ja väkivallan vastaiseen työhön. Käsikirja on Suvannon JUURI-hankkeen tuotos.

Suvanto ry tekee yhteistyötä eri viranomaisten, kuten sosiaali- ja terveystoimen, poliisin ja pelastustoimen kanssa sekä muiden järjestöjen kanssa. Kätketty ääni ja vaiettu asia tulee kuulla ja tunnustaa. Jokaisella on oikeus turvalliseen ikääntymiseen. Tässä työssä ammattilaisten herkkyys asialle sekä ammattitaito on kultaakin arvokkaampaa. ■

KÄTKETYT ÄÄNEET

KANSAINVÄLISTÄ IKÄÄNTYNEIDEN KOHTAAMAN KALTOINKOHTELUN JA VÄKIVALLAN VASTAISTA TEEMAPÄIVÄÄ VIETETÄÄN VUOSITTAIN 15.6. TURVALLISEN VANHUUDEN PUOLESTA – SUVANTO RY KOORDINOI TAPAHTUMAA SUOMESSA. VUONNA 2018 TEEMAPÄIVÄN AIHEENA ON IKÄÄNTYNEIDEN KOHTAAMA TALOUDELLINEN KALTOINKOHTELU. PÄÄTAPAHTUMA JÄRJESTETÄÄN TAMPEREELLA TAMMELAN TORILLA. LÄMPIMÄSTI Tervetuloa mukaan!

TEEMAPÄIVÄ ON MYÖS MAHDOLLISTA NOSTAA ESIIN TYÖYHTEISÖISSÄ TAI JÄRJESTÄÄ AIHEALUEEN YMPÄRILLE PIENEMPIÄ TAPAHTUMIA. HALUTESSA SUVANNOSTA VOI TILATA TEEMAPÄIVÄN MATERIAALIA.

RATKAISEEKO JOHTAMINEN VANHUSTYÖN ONGELMAT?

Vanhustyö eroaa perusluonteensa vuoksi monista muista toimialoista.

Vanhustyössä riittää väestörakenteen muutoksen lisäksi muitakin haasteita – kuten kansainvälistyminen, uudenlaiset asiakkuudet, julkisen ja yksityisen sektorin rajan ohentuminen, monialaistuminen ja erikoistuminen, monikulttuurisuus, kilpailu ja tehokkuusvaatimukset. (Niiranen ym. 2010: 15–21.) Rakennan tässä artikkelissa ajatuspolun ratkaisuksi esitettyjen johtamisoppien perustalta.

ARVOT JA ASIAKASLÄHTÖISYYS HYBRIDIJOHTAJAN YTIMESSÄ

Vanhustyön johtamiseen tuo erityisiä paineita toimiminen asiantuntijatyön, hyvinvoinnin tuottamisen sekä poliittisen päätöksenteon ristipaineissa. Johtaminen edellyttääkin kykyä valita, mikä aiheuttaa eettistä stressiä, jos johtaja kokee omien arvojensa olevan ristiriidassa esimiestensä tai poliittisten päätöksentekijöiden arvojen kanssa. Toiminta sote-alalla perustuu vahvasti eettisiin ohjeisiin ja taustalla vaikuttavat yhteiskunnalliset näkemykset sosiaalipalvelujen perusteista ja tavoitteista. **Arvojohtaminen** täytyykin nähdä osana vanhustyön johtajien perustehtävää. (Jumisko ym. 2017: 174–186.)

Ratkaisuna sote-alan haasteisiin Niiranen ym. (2010: 157) marssittavat esiin uuden-

laisen **hybridijohtajan**. Tämä hallitsee uudenlaiset johtamisroolit, valtarakenteet, strategisen ajattelun, työyhteisöjen monimuotoisuuden sekä laadun elementit. Johtaja nostaa tehokkuuden ja tuloksellisuuden rinnalle palvelujen laadun. Hybridijohtaja myös osaa yhdistää strategisen johtamisen ja talousjohtamisen osaksi substanssijohtamista. Hybridijohtajan haastava tehtävä on yhdistää ammattikunnan arvojärjestelmä ja tehokkuutta tavoitteleva hallintojärjestelmä toimivaksi kokonaisuudeksi. Näin syntyy johtaja, joka kunnioittaa asiakkaan tarpeita sekä tuottaa palveluja tarkoituksenmukaisesti. (Niiranen ym. 2010: 157–164.)

Räsänen ja Valvanne (2017: 21) nostavat asiakkaan elämänlaadun tuottamisen johtamistyön ytimeen. Johtajan on uskottava itse vanhustyön **asiakaslähtöisyyden** arvoihin, mutta myös hyväksyttävä, että tulokset ratkaisevat. Asiakkaat on aina

asetettava etusijalle ja palvelut organisoidava asiakkaan tarpeiden ympärille. Johtajan on saatava henkilöstö oivaltamaan kenelle ja miksi työtä tehdään. Tärkein prosessi on asiakkaan elämä. (Räsänen & Valvanne 2017: 25–35.)

Äijö ja Tikkanen (2017: 116) tarjoavat lääkkeeksi **lean-johtamista**, jolla tavoitellaan sujuvaa ja järkevämpää toimintaa eli samoilla resursseilla enemmän tuloksia. Olennaista on keskittyä mahdollisimman hyvään virtaustehokkuuteen. Tällöin esimerkiksi asiakas saa mahdollisimman nopeasti asianmukaisen hoidon ja kuntoutuksen. ”Lean-johtaminen siirtää luonnollisella tavalla työn fokuksen iäkkääseen asiakkaaseen ja hänen tarpeisiinsa, joihin voi vastata vain moniammatillisella työskentelyllä.” (Äijö & Tikkanen 2017: 116–125.)

DIALOGISELLA VUOROVAIKUTUKSELLA HYVINVOINTIA HENKILÖKUNNALLE

Vanhustyössä raportoidaan usein työntekijöiden sekä myös johtajien ylikuormittumisesta. Työhallintaan tarvitaan aitoa erilaisuuden ja yksilöllisyyden edistämistä. Ratkaisuksi esitetään **dialogista johtamista**, jonka ydin muodostuu yhteistoiminnasta, työntekijöiden osallistumisesta ja vaikutusmahdollisuuksista, motivaatiosta, dialogisuudesta ja vastavuoroisesta vuorovaikutuksesta sekä uudistumisesta. Näitä toteuttaessaan johtajat samalla edistävät tuloksellisuutta, työhyvinvointia, uudistumista, luovuutta, kehittymistä ja yhdessä kehittämistä. (Syvänen ym. 2017: 130–138.)

RESURSSIEN RIITTÄMÄTTÖMYYS ROHKEASTI ESIIN

Hoppania, Olakivi ja Zechner (2017: 202) palauttavat vanhustyön ongelmat poliittiseen keskusteluun ja väittävät, ettei hoivatyötä voi parantaa vain johtamista kehittämällä. He nostavat pöydälle hoivan logiikan, jossa on aina kyse ihmissuhteesta ja asiakkaan tarpeisiin kokonaisvaltaisesti vastaamisesta. On hyväksyttävä tehostamisen ja rationalisoinnin rajat. Oikeat asenteet eivät korjaa huonon organisoinnin tai taloudellisten vaatimusten aiheuttamia haittoja. Johtajan eettinen vastuu on nostaa resurssien riittämättömyys esiin silloin, kun se on hyvän hoivan esteenä. Hänen on tehtävä näkyväksi vanhustyön resurssien, ylhäältä annettujen reunaehtojen ja arjen hoivatyön välinen kitka – ja haastettava niukkuuden politiikka. Minikäänlainen johtaminen ei paikkaa liian niukkoja resursseja. (Hoppania ym. 2017: 217–218.) ■

LÄHTEET

Hoppania, Hanna-Kaisa – Olakivi, Antero – Zechner, Minna 2017. Johtamisen rajat vanhustyössä. Teoksessa Kulmala, Jenni 2017 (toim.): Parempi vanhustyö. Menetelmiä johtamisen kehittämiseen. Jyväskylä: PS-kustannus. 202–224.

Jumisko, Eija – Hyry-Honka, Seija – Saranki-Rantakokko, Seija 2017. Vanhustyön esimiehen arvoympäristö ja eettinen stressi. Teoksessa Kulmala, Jenni 2017 (toim.): Parempi vanhustyö. Menetelmiä johtamisen kehittämiseen. Jyväskylä: PS-kustannus. 174–188.

Niiranen, Vuokko – Seppänen-Järvelä, Riitta – Sinkkonen, Merja – Vartiainen, Pirkko 2010. Johtaminen sosiaalialalla. Helsinki: Gaudeamus.

Räsänen, Riitta – Valvanne, Jaakko 2017. Vanhustyö tarvitsee uudenlaista johtamista – tavoitteeksi asiakkaan hyvä elämänlaatu. Teoksessa Kulmala, Jenni 2017 (toim.): Parempi vanhustyö. Menetelmiä johtamisen kehittämiseen. Jyväskylä: PS-kustannus. 20–43.

Syvänen, Sirpa – Strömberg, Seija – Kokkonen, Antti 2017. Dialogisen johtamisen työkalut. Teoksessa Kulmala, Jenni 2017 (toim.): Parempi vanhustyö. Menetelmiä johtamisen kehittämiseen. Jyväskylä: PS-kustannus. 129–156.

Äijö, Marja – Tikkanen, Päivi 2017. Moniammatillisuudella tuloksia – esimerkkinä lean-johtaminen. Teoksessa Kulmala, Jenni 2017 (toim.): Parempi vanhustyö. Menetelmiä johtamisen kehittämiseen. Jyväskylä: PS-kustannus. 70–88.

TEKSTI: MIKKO HAAPALAINEN, KUVA: ANTTI KALAKIVI

MIKON MATKASSA GERONOMIKSI

"Mitä tapahtui, minne meni aika?
Kun sä havahduit,
muistis kuviin niinku Leica
Kun eilen vielä olit vasta joku nelkytyks
heräät yks aamu ja ootkin seitkyt
Tuntuu että olin märkäkorva just äsken
nykyään, en kysy vaan käsken
60 vuotta muhineet tyyliä vapautuu
ne voi vaan kysyy mitä tapahtu?"

Suomen ykkösräppäreihin kuuluvien Jodarokin ja Sayed Alin riimit kuvaavat ajan juoksua oivasti. Itsekin olin opintojen alussa uuden äärellä enkä tiennyt mihin olin itseni likoon laittanut. En tiennyt tulevasta mitään. En tiennyt, mihin tulisin sijoittumaan vanhustyön kentällä. Olisinko liian vanha jo?

Pää oli täynnä kysymyksiä koko opiskelujen ajan ja viimeinen reilu vuosi oli kyllä aikamoista suossa räpimistä. Olo oli kuin karpaasi Mika Myllyllä suotreneissa konsanaan. Sieltä suosta kuitenkin noustiin ja päänsisäiset kysymykset ovat alkaneet muodostumaan jonkin asteiseksi suunnitelmaksi.

Koko ajan takaraivossa on ollut ajatus siitä, että haluaisin olla mukana luomassa jotain uutta ja itseäni kiinnostavaa, mahdollista työpaikkaa, jossa viihtyisin oikeasti ja joka tuottaisi elämyksiä ikäntyneille. Vanhustyön kentän uudistaminen uusilla tuoreilla ideoilla kiinnosti, mutta tarjoten jotain muuta, kuin mitä aiemmin oli ollut tarjolla. Ja sitten, eräänä iltana, kun oikeat ihmiset istahtivat oluen äärelle juuri oikeaan aikaan, idea lähti kehittymään eteenpäin. Idea oli Mummodisko, jonka toimintaa ja vaikutuksia monet teistä ovat voineet jo nähdäkin Helsingissä. "Meneeks sul hitaasti, meneeks sul lujaa elämästä ei selvi hengissä kukaan koita saada aikaan ja koita viihtyä mutta aika jostain syystä vaan kiihtyy ja kiihtyy mitä tapahtu?"

Tammikuussa tuli odotettu valmistumisen päivä ja nyt laillistettuna geronomina Mummodiskon ilosanomaa voidaan ryhtyä viemään eteenpäin isommalla vaihteella! Voin ainakin sanoa, että jotain on saatu aikaiseksi, on itse viihdytty ja samalla viihdytetty tuhansia ikäntyneitä. Kiitokset tästä matkasta kaikille lukijoille ja nähdään diskopallon alla! ■

TEKSTI: ALEKSINA TIKKINEN, KUVAT: CHRISTER FÄLLMAN JA SETA RY

SATEENKAARELLISTA YHTEISÖASUMISTA

Ikääntymisen moninaisuus ja yhdenvertaisuus ovat viime vuosina nousseet keskusteluun ikäihmisten parissa työskentelevien ammattilaisten keskuudessa.

Setan Yhdenvertainen vanhuus -projektien sekä viime vuonna vakiintuneen seniorityön toiminnan myötä yhä useampi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen ja opiskelija on saanut kattavan tietoiskun sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta ikääntymisen näkökulmasta eri puolilla Suomea järjestetyissä koulutustilaisuuksissa. Kiinnostus sateenkaarisenioreille suunnatun palvelutalon perustamiseen on herännyt myös Suomessa, ja alati kasvava joukko toimijoita on alkanut pohtia keinoja, joilla he voisivat huomioida sateenkaarisenioreiden tarpeita omissa palveluissaan.

Tukholman Gärdetissä sijaitsee Euroopan ensimmäinen sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville ikäihmisille suunnattu yhteisöasuminen yksikkö Regnbågen, jossa kävi tutustumassa ryhmä sateenkaarisenioreita, kunnallisen ja yksityisen sektorin palveluntuottajia Helsingistä ja Turusta, opinnäytetyötään aiheesta tekevä sosionomiopiskelija sekä Setan seniorityön koordinaattori Touko Niinimäki ja projektityöntekijä Aleksina Tikkinen. Saimme kattavan tietopaketin sateenkaarevasta asumisesta Regnbågenin perustajalta Christer Fällmanilta sekä suomalaistautaiselta Matias Juhanolta, jotka myös itse asuvat Regnbågenissa.

Hyresrättsförening Regnbågen on asumisoikeusperiaatteella toimiva yhdistys, jonka Christer Fällman perusti vuonna 2013. ”Minulla ei ollut rahaa, mutta hyvä idea ja kontakteja, ja satuin olemaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan.” hän kertoo. Fällmanin mukaan hyvät kontaktit Tukholman kaupunginvaltuustoon ja poliittikkoihin olivat ensisijaisen tärkeitä, sillä budjetti Regnbågenin perustamista varten oli todella pieni. Nykyisin Regnbågen on laajalti tunnettu Ruotsin lhbtiq-piireissä.

Regnbågen on osa laajempia senioriasumispalveluja. Asuntoja on kolmessa kerroksessa yhteensä 28. Asukkaita on 33 ja heidän keski-ikänsä on 70 vuotta. Asukkailla on mahdollisuus käyttää kuntosalia ja liikuntapalveluita ilmaiseksi. Lisäksi talossa on lounasravintola. Regnbågen omistaa yhden huoneiston, jota asukkaat voivat vuokrata edullisesti omia vieraitaan majoittamaan. Sijainti Tukholman Gärdetissä on ihanteellisen matkan päässä keskustasta, mutta silti vihreä ja rauhallinen. Bussit ja metro kulkevat vierestä, ja laivastama on kivenheiton päässä.

Asuntoja vuokrataan 55 vuotta täyttäneille sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluville ihmisille. Asukkaaksi pääsee jonotusperiaatteella. Tällä hetkellä jonossa on 154 ihmistä, joista osa on kannatusjäseniä. Jonotusmaksu on 70 euroa, minkä lisäksi jonossa pysymisestä veloitetaan 30 euroa vuosittain. Fällmanin mukaan jonotusmaksut ovat Regnbågenin ainoa tulonlähde. ”Asukkaaksi päästäkseen ei tarvitse asua Ruotsissa, vaan jonottaa voi mistä päin maailmaa tahansa. Nuorimmat ovat alle 40-vuotiaita”, Fällman mainitsee. Asumiskustannukset riippuvat summasta, jonka asukas sijoittaa asuntoonsa. Fällman kertoo maksaneensa omasta asunnostaan noin 2400 euroa asumisoikeusmaksua, minkä lisäksi hän maksaa vuokraa noin 650 euroa kuukaudessa. ”Halusin pitää vuokran mahdollisimman alhaisena, jotta myös kansaneläkettä saavilla olisi varaa muuttaa Regnbågeniin”, Fällman toteaa. Jokainen asukas kuuluu taloneuvostoon, jolla on yksi säännönmukainen tapaaminen vuosittain. Taloneuvosto

järjestää myös monipuolista ohjelmaa asukkaille.

Fällmanin ja Juhanon mukaan Regnbågeniin muuttamisen alkuaikoina muut asukkaat saattoivat hieman ihmetellä sateenkaarikerroksiin meneviä asukkaita, mutta nykyisin heihin suhtaudutaan täysin normaalisti. ”Eri kerrosten asukkaat ovat myös ystäväystyneet keskenään ja he vierailevat toistensa luona”, Juhano kertoo. Regnbågenissa ei ole henkilökuntaa, vaan jokainen asukas hankkii itselleen tarvitsemansa palvelut. Siellä voi halutessaan asua elämänsä loppuun asti. ”Haasteena on löytää kotihoitoyritys, jonka toiminta olisi hbtq-sertifioitua. Tällä hetkellä sellaista ei Tukholmasta löydy”, Fällman toteaa. Sertifiointi ei kuitenkaan hänen mukaansa ole autuaaksi tekevä ratkaisu, vaan hoitotyötä tekevien tulisi lähtökohtaisesti kunnioittaa ihmisiä ja moninaisuutta. Fällman ei ainakaan toistaiseksi näe ajankohtaisena laajentaa toimintaansa, vaikka kysyntää olisi. Siihen vaadittaisiin hänen mukaansa nykyistä enemmän voimavaroja ja taloudellista pääomaa.

Geronomeina jaamme käsityksen ikäihmisestä oman elämänsä asiantuntijana ja ymmärrämme eletyn elämän vaikutuksen myös nykyhetkeen. Ikääntyneiden sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kohdalla ymmärrys sateenkaarihistoriasta mahdollistaa sensitiivisen kohtaamisen. Regnbågenissa vierailleiden senioreiden kokemusten perusteella vastaavalla toiminnalla olisi kysyntää myös Suomessa. Turvallisen, hyväksyvän ja avoimen ilmapiirin luominen edistää jokaisen ikäihmisen hyvinvointia, ei ainoastaan vähemmistöihin kuuluvien. ■

Lea Mustalahti puikoissa, kirjoittaja pääsi kyytiin.

VOIMAVARAT – MITEN NE LÖYTYVÄT?

Geronomit on kyllästetty voimavaralähtöisellä työotteella, joten päätin selvittää, mistä Lea löytää omat voimavaran-
sa. "Pitää luulla itsestään vähän liikoja", nauraa Lea Mustalahti (synt. 1943), joka on malliesimerkki voimavaralähtöisestä elämänsenteestä. Helposti innostuvasta ja päättäväisestä Leasta on vaikea uskoa, että hänen riesanaan on salakavala keuhkofibroosi. Harvinaisen sairauden syy on tuntematon eikä parannuskeinoa ole. Keuhkoihin kasvaa sidekudosta ja elinajan ennuste on huono.

PERIKSI EI ANNETA

Lea sai diagnoosin vuonna 1998 ja odotettavissa oli vain joitakin elinvuosia. "Hetkeäkään en ajatellut, että kaikki oli nyt tässä", toteaa Lea, kun kysyn hänen reaktioistaan diagnoosiin. Niin paljon hyviä asioita oli vielä tulossa; pienten lastenlasten elämäänkin piti osallistua. Turhamaisuuttaan anteeksi pyydellen Lea tunnustaa, että eniten häntä kuitenkin

harmitti ulkonäön muuttuminen: "Aina oli ollut hyvännäköinen ja nyt yhtäkkiä oli pullea ilmapallo." Lääkityksen aiheuttama ulkonäön muutos oli raju. Uusi ulkomuoto hävetti eikä Lea vielääkään koe, että olisi täysin hyväksynyt muutoksia. Lea selvästi tiedostaa, ettei vakavan sairauden kohdalla olisi soveliasta puhua ulkonäöstä. Kaikilla naisilla – tunnustimmepa sitä tai emme – ulkonäkö kuitenkin vaikuttaa omakuvaan. Siksi tämäkin näkökulma on tärkeää tiedostaa ikääntymisen ja sairauksien yhteydessä ja antaa naisille mahdollisuus syylistämättä ja syylistymättä käsitellä asiaa.

Palataan diagnoosihetkeen ja synkkään ennusteeseen. "En suostunut uskomaan, että tilanne voi olla näin huono", toteaa Lea, eikä suostunut hänen 10-vuotias lapsenlapsensaakaan vaan päätti kuntouttaa mummon. He kävivät metsäkävelyllä joka päivä – vuosien ajan. Mukaan tuli myös pelastuskoiratoiminta ja Lea omien sanojensa mukaan konttasi metsässä esittämässä eksynyttä. Metsätoiminnan

Lea toteaa olleen tärkeää sekä henkisesti että fyysisesti. Lääkäri totesikin myöhemmin, että lapsenlapsesi on antanut sinulle elinvuosia lisää. Nykyään olemme saaneet tieteellisiäkin todisteita metsän monipuolisista terveysvaikutuksista.

LISÄHAPPEA JA LIIKKEELLE

Vuonna 2006 sairautensa oli vakava pahenemisvaihe ja Lea vietti sairaalassa puoli vuotta. Toimintakyvyn romahtaminen ei Leaa pysäyttänyt, mutta hän joutui ottamaan ympärivuorokautisen lisähapen käyttöön. Kotona nestehappitonkasta lähtee koko asuntoon ylettävä happilet-ku, johon Lean on pakko olla koko ajan kiinnitetty. Ulos lähdettäessä avustaja täyttää matkasäiliöitä tarvittavan määrän. Yhdessä matkasäiliössä on happea noin kahdeksi tunniksi ja myös nestehapen syttymisherkkyys rajoittaa liikkumista. Lisähapen kanssa liikkuminen tuo haasteita, mutta se ei ole syy jäädä kotiin, toteaa Lea.

Lea Mustalahden
rallimuistoja vuodelta 1985.
(kuvaaja tuntematon)

Vaikean sairauden ei tarvitse pysäyttää. "Olen aina liikkunut paljon", kertoo Lea ja jatkaa, että kukaan ammattilainen ei hänelle ole erityisesti liikkumisen merkitystä korostanut. Palkintokaappi on täynnä ralliauton puikoissa kertyneitä pokaaleita, ja jalkapohjia kutittaa edelleen, kun Lea katsoo autourheilua. Lea kertoo aina olleensa kilpailuhenkkinen: "Tulee mielihyvää siitä, että pärjää". Sairauden myötä liikuntamuodot piti kuitenkin miettiä uusiksi. Lempiharrastus uinti piti lisähapen myötä vaihtaa vesijumppaan. Tällöin avustaja varmistaa altaan reunalla, etteivät vesiroiskeet kastele matkasäiliötä.

Kesällä ulkona liikkuminen tuottaa iloa, ja eniten Lea sanoo kaipaavansa metsäkävelyjä. Talvella on tyytyminen kauppakeskukseen, koska pakkasen jäädyttää äkkiä happiletkun. Kävelemään Lea pystyy parisen sataa metriä. Kauppakeskuksessa treenataan siten, että avustaja istuu pyörätuoliin ja Lea työntää. Lea kertoo ilkkurisesti nauttivansa ohikulkijoiden ihmettelevistä katseista.

Kotitalossa Lea kiipeää sitkeästi portaita avustajan kantaessa happisäiliötä. Nyt menee kaksi kerrosväliä, mutta tavoitteet ovat kerrostalossa korkealla. Ikääntyneille tarjottava ryhmäliikunta on Lean mielestä

usein vain tylsää tuolijumppaa, mutta kylä sitäkin Lean ohjelmaan sisältyy. Hänen tavoitteenaan on joka päivä käydä kodin ulkopuolella. "Tärkeintä on liikkeelle lähteminen", toteaa Lea.

POSITIIVISTÄ SEURAA JA ILOA ELÄMÄÄN

Yhtä tärkeää kuin fyysinen liikunta on henkinen hyvinvointi. Kontaktit ulospäin, perhe, ystävät ja vertaisryhmä ovat Lealle tärkeitä. Myös penkkiurheilu pitää mielen iskussa. Viikon kohokohta on, kun pakataan neljä happipulloa, puetaan pelipaidat päälle ja suunnataan kohti jäähallia kannustamaan HIFK:ta. Mukana lätkämatsissa on aina joku tyttäristä, lapsenlapsista tai avustajista – lätkähulluja kaikki.

Kyselen lopuksi Lealta ohjeita muille jaettavaksi. "Pitää löytää elämästä ilahduttavat asiat ja pitää niistä raivokkaasti kiinni", Lea opastaa ja jatkaa: "Pitää hakeutua positiiviseen seuraan, ja pitää myös miettiä sitä, mitä on eikä sitä, mitä ei ole." "Mä oon vähän kuin Väyrynen, ryömin aina peiton alta pystyyn", summaa Lea voimavaralähtöisen asenteensa. ■

VANHUSTYÖN YAMK-TUTKINNOSTA GERONTOLOGISTA OSAAMISTA ALAN VAATIVIIN KEHITTÄMIS- JA JOHTAMISTEHTÄVIIN

MIKSI VANHUSTYÖN YAMK-TUTKINTO?

Innustus vanhustyön ylemmän AMK-tutkinnon saamiseen Metropolia Ammattikorkeakouluun nousi tarpeesta vahvistaa gerontologista osaamista vanhustyön johtamisessa ja kehittämisessä. Kansallisissa ja kansainvälisissä ikääntymispoliittisissa strategioissa sekä myös vanhuspalvelulaissa korostetaan gerontologista osaamista ja erikoistunutta vanhustyön johtamista kaikissa sosiaali- ja terveysalan tutkimuksissa. Monialainen vanhustyön YAMK-tutkinto vastaa tähän osaamistarpeeseen.

Monitieteiseen gerontologiaan pohjautuvaa vanhustyön YAMK-tasosta koulutusta ei ole vielä kovin paljon Suomessa tarjolla. Metropolia Ammattikorkeakoulun lisäksi sitä järjestetään ainoastaan

Satakunnan ammattikorkeakoulussa Porissa ja Karelia-ammattikorkeakoulussa Joensuussa.

Metropoliaa on jo pitkään järjestetty Geronomi AMK-tutkintoon johtavaa koulutusta. Vanhustyön profiilin ja arvostuksen nostamiseksi oli tärkeää saada myös YAMK-tasoinen tutkinto, joka tarjoaa jatko-opiskelumahdollisuuden niin geronomeille kuin kaikille muillekin vanhustyöstä kiinnostuneille sosiaali- ja terveysalan AMK-tutkinnon suorittaneille ammatilaisille.

TUTKINNON SISÄLTÖ JA PAINOTUKSET

Vanhustyön ylemmän AMK-tutkinnon tavoitteena on vahvistaa gerontologista ja moniasiantuntijuuteen perustuvaa yh-

teistoiminta- ja asiantuntijaosaamista sekä johtamis- ja kehittämisosaamista. Tutkinnon antama osaaminen tiivistyy kolmeen osaamisen kompetenssiin: moninainen asiakasymmärrys, palvelujen ja asiakkuuksien johtaminen sekä kehittämisosaaminen. Monitieteinen gerontologinen osaaminen mahdollistaa vanhustyössä osallisuutta tukevan toiminnan ja asiakasymmärryksen.

Asiakasymmärrys perustuu monimuotoiseen, moninaiseen ja yhdenvertaiseen ikääntymiseen. Opinnoissa korostetaan myös ikääntymisen ympäristöjen merkitystä hyvässä ikääntymisessä ja ikäihmisten elämänlaadun, toimijuuden ja osallisuuden mahdollistajana. Tässä kokonaisuudessa ikäihminen nähdään aktiivisena toimijana ja oman elämänsä asiantuntijana.

Opintojen painopisteitä ovat voimavaralähtöinen, osallistuva ja moninainen ikääntyminen. Moninaisen ikääntymisen osaaminen tarkoittaa kykyä arvioida monikulttuurisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen moninaisuuden ja vammaisuuden merkitystä iäkkään arjessa sekä hänen tarpeitaan palvelujen käyttäjänä.

Opinnoissa edistetään innovatiivista vanhustyön kulttuuria. Vanhuspalvelujen toimintaa arvioidaan niiden tulevaisuuden muutostarpeiden sekä ikäihmisten elämänlaadun ja toimijuuden vahvistumisen näkökulmasta. Palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa, kehittämisessä ja johtamisessa korostuu asiakaslähtöisyys ja moniasiantuntijuuden hyödyntäminen.

ENSIMMÄISEN RYHMÄN KOKEMUKSIA

Ensimmäinen ryhmä aloitti opintonsa syksyllä 2017. Opiskelu tapahtuu moniammatillisessa opiskelijaryhmässä ja tiiviissä työelämäyhteistyössä. Opiskelijat kehittävät oppimistehtävissään ja opinäytetyössään vanhustyön ja -palvelujen toimintakäytänteitä yhdessä ikäihmisten ja oman työyhteisönsä kanssa. He vahvistavat kehittämistoiminnallaan sekä omaa että työyhteisön gerontologista osaamista. Opiskelu perustuu tutkimuksellisen kehittämisen pedagogiikkaan, joka edellyttää

gerontologisen tutkimuksen ja tutkitun tiedon monipuolista omaksumista sekä oman ammatillisen tiedon yhdistämistä tutkimustietoon. Opinnot, opinäytetyö ja erilaiset oppimistehtävät on suunniteltu siten, että ne tukevat opintojen integrointia oman työyhteisön kehittämiseen.

Opiskelijoiden palautteen mukaan opinnot ovat olleet innostavia ja kiinnostavia, uutta tietoa ja osaamista antavia, mutta samalla haastavia ja paneutumista vaativia. Työn, perheen ja opiskelun yhdistäminen ei ole aina yksinkertaista. Ratkaisuna tähän on ollut esimerkiksi siirtyminen osa-aikaiseksi tai opintovapaalle jääminen. Osa puurtaa opintoja kuitenkin kokopäivätyön ohella. Opettajan kanssa on myös mahdollista suunnitella omaan elämään sopivaa opiskelupolkua.

MINKÄLAISIIN TEHTÄVIIN VALMISTUNEET VOIVAT SIIJOITTUA?

Vanhustyön YAMK-tutkinto-ohjelmasta valmistuvat osaavat toimia erilaisissa vaativissa vanhustyön kehittämis- ja johtamistehtävissä, jotka edellyttävät kykyä ennakoida, arvioida ja kartuttaa vanhustyön tietoa ja monialaista gerontologista osaamista sekä uudistaa käytäntöjä innovatiivisesti ja kansainvälisesti. Tutkinto tuottaa julkisiin toimiin saman kelpoisuuden kuin yliopiston maisterin tutkinto.

KUKA VOI HAKEA JA MILLOIN?

Tutkinto on tarkoitettu sosiaali- ja terveysalan korkeakoulututkinnon suorittaneille ammattilaisille, jotka haluavat syventää gerontologista osaamistaan ja laajentaa vanhustyön kehittämis- ja johtamisosaamistaan moniammatillisessa ryhmässä. Opiskelijalta vaaditaan kolmen vuoden työkokemus ammattikorkeakoulututkintoa vastaavalta alalta.

Tutkintonimike määräytyy opiskelijan aikaisemman tutkinnon mukaan, johon liitetään määre YAMK. Metropoliasa Y-kirjaimen tutkintoonsa voivat suorittaa apuvälineteknikko, ensihoitaja, fysioterapeutti, geronomi, jalkaterapeutti, optometristi, osteopaatti, sairaanhoitaja, sosionomi, suuhygienisti, terveydenhoitaja ja toimintaterapeutti.

Haku Metropoliaan on kerran vuodessa kevään yhteishaun yhteydessä.

Lisätietoja hakemisesta saa Metropolian nettisivuilta ja opintopolku.fi-sivuilta:

www.metropolia.fi/haku ja www.opintopolku.fi.

Lisää opiskelijoiden kokemuksista tutkinnon sivuilta löytyvästä opiskelijan videohaastattelusta. ■

MIELEKÄSTÄ ARKEA JA ELÄMÄNLAATUA IKÄIHMISELLE KESKITETYLLÄ PALVELUTARPEEN ARVIOINNILLA

Helsinki päätti perustaa keskitetyn palvelutarpeen arviointi- ja ohjausyksikön vuonna 2016. Aikataulu oli tiukka, vuoden 2017 aikana vahvat terveydenhuollon ja sosiaalityön osaajat yhdessä työskentelivät projektissa. HelppiSeniori perustuu kansalliseen Kaapo-malliin, joka liittyy STM:n hallinnoimaan hallituksen kärkihankkeen osaan, jossa kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa.

Asiakasohjauksen päällikkö
Eeva Raulos

Varsinainen toiminta käynnistyi joulukuussa 2017, jolloin Seniori-info ja ruotsinkielinen asiakasohjaus aloittivat toimintansa. Seniori-info tarjoaa tietoa ja neuvontaa suomeksi ja ruotsiksi Helsingin kaupungin, järjestöjen ja yritysten tapahtumista, harrastuksista ja palveluista. Tämän vuoden helmikuussa starttasivat loput neljä ilmiansuunnittain jaettua moniammatillista asiakasohjausyksikköä ja uusi, keskitetty palvelutarpeen arviointi ja asiakasohjaus pääsi täydellä teholla käyntiin.

TIETO JA PALVELUT YHDEN NUMERON ALLA

Yksityiset ikäihmiset läheisineen soittavat huolistaan Seniori-infoon. Kaikki senioripalvelut löytyvät nyt yhden numeron alta. Prosessikaaviot ja suunnitellut käytänteet muokkautuvat kuitenkin arjen työssä vielä pitkään. "Nyt harjoitellaan yhteistä palvelukulttuuria, jossa lähdetään ensin asiakkaan elämästä ja vasta toiseksi työntekijän omasta erityisosaamisesta", sanoo arviointitoiminnan johtaja Tuulikki Siltari.

Olennaista on tunnistaa asiakkaat oikein heti Seniori-infossa; huolenpitoa tarvitsevat asiakkaat ovat määrältään pieni, mutta

kustannuksiltaan iso asiakasryhmä, kun taas valtaosa asiakkaista selviää kevyillä palveluilla, monet usein pelkällä neuvonnalla. Enemmän tukea tarvitsevat ikäntyneet ohjataan HelppiSeniorin asiakasohjaukseen, jossa moniammatillinen tiimi arvioi, millaisia palveluja asiakas tarvitsee. Seniorin ja hänen läheistensä kanssa tehdään asiakassuunnitelma ja räätälöidään suunnitelman mukaiset palvelut. Hoivaa tarvitsevalle seniorille nimetään omatyöntekijä, joka koordinoi asiakkaan palvelukokonaisuutta. Lähtötilaisuudessa palvelut räätälöidään usealta eri tuottajalta, jolloin koordinoinnin merkitys kasvaa entisestään. "Asiakasohjaaja toimii asiakkaan äänenä, hän sovittaa yhteen palveluita asiakkaan kanssa. Kun seniorin tarpeet muuttuvat, tukea ja hoivaa arvioidaan uudelleen", sanoo Siltari.

MIKÄ HELPISSÄ ON ERITYISTÄ?

Helsingin asiakasohjauksen päällikkö, Eeva Raulos vastaa: "Asiakasohjauksessa ei mennä palvelut edellä, vaan lähdetään tunnistamaan ja tukemaan asiakkaiden voimavaroja, kunnioitetaan asiakkaita yksilöinä ja pyritään tarjoamaan oikeita palveluita oikeaan aikaan."

HelppiSeniorissa asiakkaan elämäntilanteen syvällisessä ja laaja-alaisessa kartoituksessa käytetään standardisoitua RAISA-arviointivälinettä. Standardisoitu työväline luo asiakkaiden välille yhdenvertaisuutta, edistää kuntouttavan työotteiden toteutumista ja koko perheen huomioimista esimerkiksi läheishoidon tilanteiden ja avun tarpeiden tunnistamiseksi ajoissa. Jatkossa tiimeihin tullaan lisäämään myös fysio- ja toimintaterapian sekä mielenterveys- ja päihdetyön osaamista.

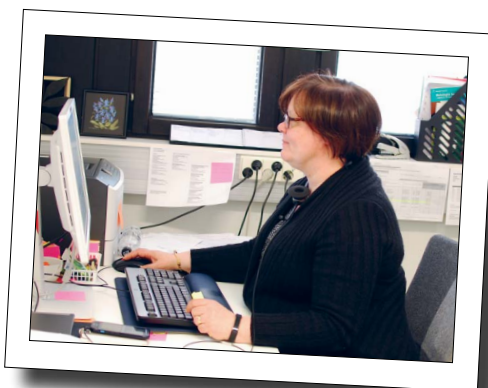
Voimavarakeskeinen ajattelutapa ei ole kuitenkaan mitenkään itsestään selvää: "Vaatii kokonaan uutta tarkastelukulmaa, jotta voimavarat osataan asettaa keskiöön diagnoosien ja sairauksien sijaan. On ehdottomasti asiakkaan etu, ettei hänen elämäntilannettaan arvioida pelkästään tietyn profession kautta, vaan standardisoidun mittarin avulla laajasti ja moniammatillisesti", kuittaa Raulos.

GERONOMI ASIAKASOHJAAJANA

Kaikki edellä mainittu kuulostaa ihan geronomin puheelta. Mitä ajatuksia asiakasohjauspäällikössä herättää sanapari geronomi ja palvelutarpeen arviointi? "Ihan perfect match", arvioi Raulos ja jatkaa,

VISIITILLÄ LÄNTISESSÄ ASIAKASOHJAUSYKSIKÖSSÄ

HelppiSeniorin lännen asiakasohjausyksikössä Pitäjänmäessä on 23 vakanssia. Lännen asiakasohjaukseen kuuluvat myös koko Helsingin rintamaveteraanipalvelut. Asiakasohjausyksikössä työskentelee sosiaaliohjaajia, sosiaalityöntekijöitä, sairaanhoitajia, terveydenhoitajia ja vakanssinimikkeiden alla myös neljä geronomia. Lisäksi jokaisessa asiakasohjausyksikössä toimii sosiaalityöntekijän ja sairaanhoitajan muodostama kriisitiimi, joka lähtee liikkeelle silloin, kun hätä on suurin ja avun tarve välitön. Yhteistyötä tehdään ahkerasti yli sektori- ja toimijarajojen.

Lännen asiakasohjauksen esimies
Birgitta Maanonen

Geromoneja on myös tulossa Helppiin kesätyöntekijöiksi. "Geronomin tutkimon hyödyntäminen käytännössä esimerkiksi pätevyysvaatimuksia muokkaamalla tulee olemaan lähitulevaisuuden agendassa", arvelee lännen asiakasohjauksen esimies Birgitta Maanonen.

Maanonen kuvailee tunnelmia ensimmäisiltä kuukausilta: "Parasta meillä ovat ihmiset - täällä on todella hyvä porukka. Moniammatillisuus ja yhteistyön tekeminen ovat itsestäänselvyyksiä ja henkilökunnasta on todella nopeasti muodostunut yhteen hiileen puhaltava ryhmä, joka on hienosti sisäistänyt uuden laaja-alaisemman tavan tarkastella asiakkaan elämäntilannetta ja tehdä arviointityötä." Haastavinta Maanosen mukaan on ollut "kaiken mahdollisen ja mahdottoman haltuunottaminen", paljon on vielä opittavaa ja kehitettävää. Asiakkaan kannalta tarkasteltuna, Maanonen uskoo, että Helpin toiminta edesauttaa asiakkaita saamaan juuri sitä pal-

velua, josta hän milloinkin eniten hyötyy. Näin yhteiskunta säästää rahaa ja asiakas on tyytyväinen.

"TÄRKEINTÄ ON ASIAKKAAN TUNNE SIITÄ, ETTÄ ON TULLUT KUULLUKSI JA KOHDATUKSI"

Pyörähdän jututtamassa myös asiakasohjaajia. Päivi Häggblom, Liisi Korhonen ja Johanna Paananen ovat yhtä mieltä työn parhaista puolista: mahdollisuus kiireettömiin asiakaskäynteihin ja tiimin hyvä yhteishenki ovat työn suola. Työ on mielenkiintoista ja monipuolista, itsenäistä ja vaihtelevaa työtä, jossa jokainen saa suunnitella kalenterinsa ja päiväohjelman itsensä. Asiakkailta ja omaisilta on tullut hyvää palautetta siitä, että käynneillä on aikaa ja asiat tulevat hoidetuksi. "Tärkeintä on, että asiakkaalle jää tunne siitä, että on tullut kuulluksi ja kohdatuksi", kiteyttää Johanna Paananen.

Uuden toiminnan käynnistäminen on vaativaa ja voimia vievää. Asiakasohjaajan työssä tarvitaan monipuolista osaamista, isojen kokonaisuuksien hallintaa ja erinomaisia vuorovaikutustaitoja; asiakkaan elämä haasteineen ja voimavaroineen, ja niihin sopivien palvelujen löytäminen on välillä melkoista palapelin kokoamista. "Oikean palasen löytäminen ei ole aina helppoa", miettii Liisi Korhonen.

Geronomi Heidi Nilimaa työskentelee omaishoitoperheiden kanssa. Kaupungin kriteerit omaishoidon palveluille toimivat Heidn työn kehyksinä ja joskus rajoiteinakin; Heidi kokee kuitenkin voivansa tehdä geronomin näköistä työtä ja kiittää kollegojensa tavoin hyvää, refleктоivaa työyhteisöä. Henkilökunta on yrityksen tärkein resurssi. Asiakasohjauksen päällikön Eeva Rauloksen sanoihin voimme kaikki yhtyä: "Hyvä tiimi kestää myös kaikki vastoinkäymiset paljon paremmin." ■

Geronomi Heidi Nilimaa

Asiakaohjaaja, sairaanhoitaja
Johanna Paananen

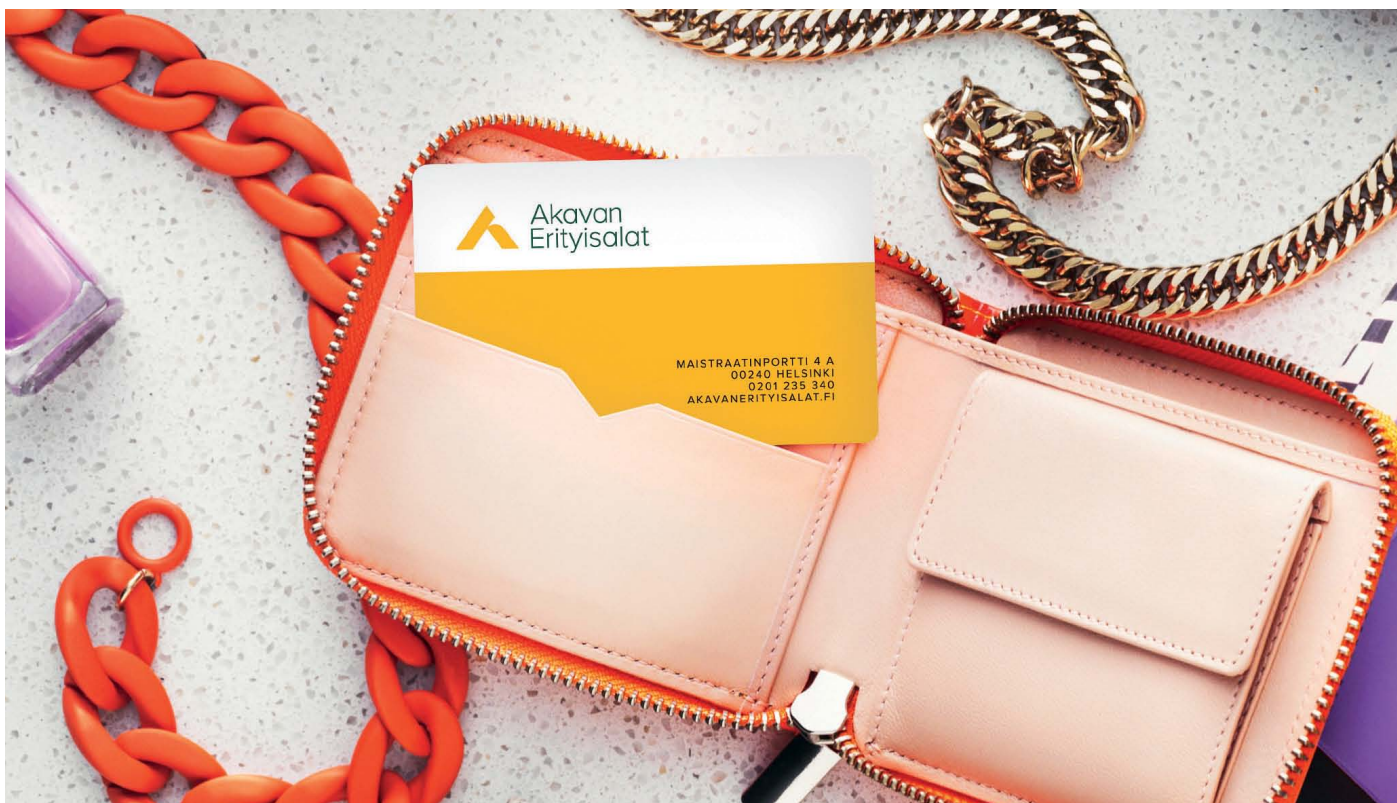
"Geronomikoulutus sopii osaamiseltaan erinomaisesti laaja-alaiseen palvelutarpeen arviointiin. Yhteiskunta ja ikäihmisemme tarvitsevat juuri tällaista osaajaa. Olette onnistuneet viime vuosina hyvin tuomaan osaamistanne ja koulutustanne esiin. Esimerkiksi geronomien lopputyöt ovat olleet valtavan upeita ja kiinnostavia. Vastaisuudessa haluamme yhä monipuolisempaa osaamista näihin yksiköihin ja geromoneilla sitä on."

MITEN TOIMINTA ON KÄYNNISTYNYT?

"Olen todella ylpeä tiimeistämme ja moniammatillisesta yhteistyöstä. Emme olisi voineet saada parempaa henkilöstöä lähtemään mukaan tällaiseen valtavaan muutokseen. Henkilöstö joutuu työskentelemään paitsi uuden edessä, myös suuren paineen alla; odotukset ovat korkealla eivätkä aina kohtaa arjen todellisuudessa. Ydinprosessit muokkautuvat vielä käytännössä, kokonaisuudet ovat suuria eivätkä aina keskustele saumattomasti keskenään, otetaan nyt esimerkiksi vaikka dokumentointi. Mutta nyt lähdemme yhdessä kehittämään ja viemään tätä eteenpäin", pohtii Raulos innostuneena. "Meillä on kaikki elementit itseohjautuvuuteen, koska meillä on tiimeissä asiantuntijoita, joille riittää, kun annamme heille yhteiset raamit missä toimia. Vanha hierarkkinen systeemi ei sovi tähän yksikköön, nyt otetaan kaikki väylät ja osaaminen käyttöön."

"Itse koen Helpin erittäin positiivisena uudistuksena ja uskon olevani ehdottomasti oikeassa paikassa. Asiakasohjauspäällikön näkökulmasta on mahtavaa, että meillä on tiimit, jotka ovat aidosti halunneet tulla tekemään tätä työtä. Sydämen palo näkyy ja asiakas pysyy keskiössä."

Hyödynnä jäsenetusi!

Jäsenyytemme merkitsee Sinulle lukuisia hyödyllisiä etuja ja palveluita.

• **Edunvalvonta ja lakimiespalvelut** – tärkein etusi: pidämme puoliasi työelämän kaikissa tilanteissa.

Autamme henkilökohtaisesti työsopimusta ja työsuhdetta koskevista asioista. Saat meiltä myös palkkaneuvontaa. Valvomme oikeuksiasi yhteiskunnallisella tasolla esimerkiksi työ- ja virkaehdoista neuvoteltaessa.

• **Työttömyysturva** – mahdollisuus saada Erityiskoulutettujen työttömyyskassa Erkon kautta ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa.

• **Ura- ja työnhakupalvelut** – asiantuntijamme antavat oman uran suunnitteluun, työnhakuun ja työssä kehittymiseen liittyvää palvelua.

• **Jäsenkoulutukset** – maksuttomia ja laadukkaita koulutuksia ajankohtaisista työelämään liittyvistä aiheista ympäri Suomen.

• **Perhe- ja perintöoikeudellinen neuvonta** – neuvontaa ja konsultointia mm. avioehtosopimusten, testamenttien ja perinnönjaon tiimoilta.

• **Vakuutukset** – vapaa-ajan tapaturma- sekä matkustajavakuutus, sisältäen myös jäsenen

kanssa samalla matkalla matkustavat alle 20-vuotiaat lapset ja lapsenlapset. Lisäksi ammattihenkilön vastuu- ja oikeusturvavakuutus ammatissa aiheutuvien vahinkojen varalta.

• **Jäsenviestintä ja julkaisut** – uutiskirjeet, palkkasuosituksset, työelämäoppaat, verkkosivusto ja some.

Member+ -edut akavalaisille

Palvelu kokoaa yhteen Akavan Erityisalojen tarjoamat ja kaikkien akavalaisien yhteiset edut lakimiespalveluista lomamökkeihin. Tutustu jäsenalennuksiin: www.memberplus.fi

Danske Bankilta asuntolainaan liittyvä jäsenetu. Lisäksi lisäetuja vastavalmistuneelle.

Lisäksi voit hakea kauttamme myös **apurahoja** sekä hyödyntää **A-lomien** työkykyä ja terveyttä edistäviä ohjelmia ja lomaetuja kuten mökki-vuokrausta ja kansainvälistä Intervac-kodin-vaihtopalvelua.

Lue lisää:

www.akavanerityisalat.fi/palvelut_ja_edut